

IOSCO FİNANSAL ÖLÇÜTLERE
İLİŞKİN TEMEL İLKELERE
UYUM BEYANI

1 OCAK – 31 ARALIK 2023

BORSA
İSTANBUL

İçindekiler

1. Yönetimin Uyum Beyanı.....	3
2. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler	4
3. Temel İlkeler ve Yanıtlar	5
4. IOSCO Temel İlkelerine Uyumlu Finansal Ölçütlerin Listesi	22
<i>Kısaltmalar</i>	24

1. Yönetimin Uyum Beyanı

Borsa İstanbul Yönetimi olarak, Borsa İstanbul'un Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü (IOSCO) tarafından yayınlanan Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeler'e uyumunun sağlanmasından sorumluyuz.

Sorumluğumuz, IOSCO Temel İlkelerine uyumu sağlayan politikaların ve prosedürlerin tasarlanması, uygulanması ve izlenmesini içermektedir.

Borsa İstanbul'un, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin IOSCO Temel İlkelerine uyumunu sağlamak amacıyla uygun politikalar ve prosedürler tasarladığını, 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 dönemindeki uygulamaları ile bu politika ve prosedürlere uyumlu süreçleri etkin olarak yürüttüğünü teyit ederiz.

Borsa İstanbul'un IOSCO Temel İlkelerine uyumuna ilişkin ayrıntılar, Bölüm 3'te açıklanmakta olup 1 Ocak 2023 - 31 Aralık 2023 dönemi için açıklanan politika, prosedür ve onlarla uyumlu süreçlere ilişkin bilgilerin eksik olmadığı veya çarpıtılmadığı, geniş bir kullanıcı yelpazesinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere hazırlandığı ve bu nedenle bireysel kullanıcıların kendi özel ortam ve koşullarında önemli bulabilecekleri her unsuru içermeyebileceği kabul edilmelidir.

Levent BİLGİN
Direktör
24.01.2024

Murat BULUT
Genel Müdür Yardımcısı
24.01.2024

2. Borsa İstanbul Hakkında Genel Bilgiler

Tarihi, Dersaadet Tahvilat Borsası'na (1873) kadar uzanan Borsa İstanbul A.Ş., Türkiye'nin organize borsasıdır. 1985 yılında kurulan İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB), 2012 yılında yatay entegrasyonunu (vadeli işlemler ve kıymetli madenler borsaları ile birleşme) ve dikey entegrasyonunu (Takasbank ve MKK'da hakim ortak statüsü) tamamlayarak yeni bir vizyon benimsemiş, Borsa İstanbul'a dönüşmüştür. Borsa İstanbul A.Ş., 30 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (SPK) 138'inci maddesi uyarınca borsacılık faaliyetleri yapmak üzere kurulmuştur. Bu doğrultuda, geniş bir finansal hizmet yelpazesi ile Türk sermaye piyasalarına erişim sağlayan Borsa İstanbul Grup yapısı oluşturulmuştur. Borsa İstanbul Grubu, entegre bir iş modeli ile başta paylar, türev ürünler, sabit getirili menkul kıymetler, kıymetli madenler ve taşlar ve İslami finans ürünleri olmak üzere tüm sermaye piyasası araçlarının kotasyon, alım-satım, takas ve saklama işlemlerini gerçekleştirmektedir.

Sermaye Piyasaları alanındaki mevcut düzenlemelerin Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyumlu hale getirilmesi ve Türk sermaye piyasalarının küresel pazarlara entegrasyonunu sağlayarak rekabet gücünü artırmak amacıyla, kanun koyucu bir reform olarak 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu yürürlüğe koymuş, Yasada, organize piyasaların kurulması konusunda liberal bir anlayışla birlikte İMKB'nin de Borsa İstanbul olarak yeniden yapılanması düzenlenmiştir.

Sermaye piyasamızda borsaları tek çatı altında toplayan Borsa İstanbul, esas sözleşmesinin Sermaye Piyasası Kurulu'nca hazırlanıp ilgili Bakanın onayı sonrasında 3 Nisan 2013 tarihinde doğrudan tescil ve ilan edilmesiyle faaliyet izni almış ve İMKB'nin Borsa İstanbul olarak yeniden markalaşma süreci tamamlanmıştır. SPK'na göre kurulan Borsa İstanbul, özel hukuk hükümlerine tabi olup öz düzenleyici bir kurumdur.

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tabidir. AB'nin menkul kıymetler piyasası düzenleyici organı olan Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Kurumu'ndan (ESMA) olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri ([TCTV](#)) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul'un başlıca amacı ve faaliyet konusu; "Kanun hükümleri ve ilgili mevzuat çerçevesinde, sermaye piyasası araçlarının, kambiyo ve kıymetli madenler ile kıymetli taşların ve Sermaye Piyasası Kurulunca uygun görülen diğer sözleşmelerin, belgelerin ve kıymetlerin serbest rekabet şartları altında kolay ve güvenli bir şekilde, şeffaf, etkin rekabetçi, dürüst ve istikrarlı bir ortamda alınıp satılabilmesini sağlamak, bunlara ilişkin alım satım emirlerini sonuçlandıracak şekilde bir araya getirmek veya bu emirlerin bir araya gelmesini kolaylaştırmak ve oluşan fiyatları tespit ve ilan etmek üzere piyasalar, pazarlar, platformlar ve sistemler ile teşkilatlanmış diğer pazar yerleri oluşturmak, kurmak ve geliştirmek, bunları ve başka borsaları veyahut borsaların piyasalarını yönetmek ve/veya işletmek ve ana sözleşmesinde yazılı olan diğer işlerdir."

Yukarıda bahsedilen faaliyetler doğrultusunda, Borsa İstanbul, piyasada oluşan hareketlerin takip edilebilmesi, ihraç edilen finansal ürünlerde dayanak varlık olması, kolektif yatırım araçları için karşılaştırma ölçütü olarak kullanılması amaçlarıyla farklı nitelikte endeksler ve oranlar hesaplamaktadır.

Bu çerçevede, Borsa İstanbul:

- Pay Piyasası'nda işlem gören payların performanslarının ölçülmesi amacıyla oluşturulan Pay Endekslerini,
- Borçlanma araçları, altın, mevduat, kar payı ve yatırım fonları gibi farklı yatırım araçlarının günlük getirilerinin ölçülmesi amacıyla oluşturulan BIST-KYD Endekslerini,
- Herhangi bir pay endeksi portföyüne yatırım yaparken aynı zamanda ilgili piyasanın aşırı oynaklığından korunmak isteyen yatırımcılar için Risk Kontrol Endekslerini,
- Referans alınan endeksin (dayanak endeks) performansının, aynı yönde veya ters yönde belirli bir kaldıraç oranıyla yansıtılması için Kaldıraçlı ve Kısa Endeksleri,
- Altın fiyatlarının günlük getirileri ile T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı ve T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Varlık Kiralama A.Ş. tarafından ihraç edilen altına dayalı kira sertifikaları ve altın tahvillerinin günlük getirilerinin ölçülmesi amacıyla Altına Dayalı Endeksleri,
- Borsa İstanbul Repo-Ters Repo Normal Emirler Pazarı'nda gerçekleşen, aynı gün başlangıç valörlü ve sadece TL cinsi DİBS teminatlı gecelik repo işlemleri kullanılarak hesaplanan TLREF oranını ve bu oranın getirisini takip edebilmek amacıyla oluşturulan BIST TLREF Endeksini,
- Borsa İstanbul Taahhütlü İşlemler Pazarı'nda gerçekleşen, aynı gün başlangıç ve ertesi iş günü bitiş valörlü (gecelik) ve sadece TL cinsi ödemeli sermaye piyasası araçlarının geri alma taahhüdü ile satım ve geri satma taahhüdü ile alım işlemlerindeki getiri oranları kullanılarak hesaplanan TLREFK oranını ve bu oranın getirisini takip edebilmek amacıyla oluşturulan BIST TLREFK Endeksini ve yatırım kuruluşlarının özgün yatırım stratejileri için Müşteri Pay Endekslerini

hesaplamaktadır.

Borsa İstanbul tarafından hesaplanan endekslere ve oranlara ilişkin detaylı bilgilere [Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinden](#) erişilebilir.

3. Temel İlkeler ve Yanıtlar

Aşağıda sunulan bilgiler, Borsa İstanbul'un, IOSCO Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeler'in amaç ve işlevlerini nasıl yerine getirdiğine ilişkin yanıtlarını ortaya koymaktadır.

A. YÖNETİM

IOSCO Temel İlkesi

Bir Ölçütün bütünlüğünü koruyabilmek ve olası çıkar çatışmalarını önleyebilmek için uygun yönetim düzenlemelerinin bulunması gerekir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin bütünlüğünü korumak, kalitelerini sürdürmek, olası çıkar çatışmalarını önlemek için sağlam ve etkili bir yönetim ve kontrol sistemi kurmuştur.

Borsa İstanbul, IOSCO Temel İlkelerine uygun olarak Finansal Ölçütlerin oluşturulması, hesaplanması, yayımlanması, operasyonlarının yürütülmesi, denetlenmesi ve yönetilmesine ilişkin prosedürleri ve ilkeleri düzenlemek amacıyla "Yönerge"yi yürürlüğe almıştır. Yönerge, SPK tarafından yayınlanan, "Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik" in 29/A maddesi ile "Borsa İstanbul A.Ş. Borsacılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Yönetmeliği" nin 32/A maddesine dayanılarak çıkarılmıştır.

Borsa İstanbul, söz konusu Yönerge'ye dayanarak, "Yönetim Prosedürü", "Çıkar Çatışması Prosedürü", "İhbar Prosedürü" ve "Şikâyet Prosedürü"nü yayınlamıştır. Bu düzenlemelerin bütünü, Borsa İstanbul'un yöneticisi olduğu Finansal Ölçütler için, Kural Setlerinin kalitesi, yönetim düzenlemeleri ile hesap verebilirlik konularına odaklanan geniş kapsamlı bir çerçeve oluşturmaktadır.

Yukarıda sözü edilen [yönetmelik, yönerge ve prosedürler](#) Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yayınlanmaktadır.

İlke 1: Yöneticinin Genel Sorumluluğu

IOSCO Temel İlke 1

Yönetici, ölçüt belirleme sürecinin tüm aşamaları için birincil sorumludur. Bu sorumluluk şunları içerir:

Oluşturma: Ölçütün ve Ölçüt Kural Setinin tanımlanması;

Hesaplama ve Yayımlama: Ölçütün doğru ve zamanında hesaplanması ve yayımlanması;

Operasyon: Veri olmaması veya yetersiz veri olması, piyasa stresi veya piyasanın kapanması, finansal altyapı kuruluşlarının kritik nitelikteki hizmetlerini yerine getirememeleri gibi durumlarda alınması gereken tedbirleri de kapsayacak şekilde, Ölçütün hesaplanması süreçlerine etki eden kararların şeffaf olarak izlenebilmesi

Yönetim: Ölçütün oluşturulması, hesaplanması, yayımlanması ve operasyonlarının yürütülmesini kapsayan gözetim fonksiyonu da dâhil, Ölçüt oluşturma süreci için güvenilir ve şeffaf, yönetim, gözetim ve hesap verebilirlik prosedürlerinin hazırlanması ve uygulamaya konulması.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt belirleme sürecinin tüm aşamalarının sorumluluğunu üstlenmekte ve yerine getirmektedir.

- Borsa İstanbul hem Finansal Ölçütlerin hem de Kural Setlerinin oluşturulmasından, Yönetim Prosedürü Madde 4 ve 5'de tarif edildiği gibi yönetim sürecinin bir parçası olan ilgili komitelerin de desteğiyle sorumludur.

Kural Setleri, Finansal Ölçütlerin oluşturulması ve operasyonların yürütülmesi için izlenmesi gereken tanımları ve uygulamaları belirler ve düzenler. Kural Setleri, Finansal Ölçütlerin, piyasa koşullarını yansıtmaya devam etmelerini sağlaması amacıyla düzenli olarak gözden geçirilir.

Finansal Ölçüt oluşturma süreci, Yönetim Prosedürü Madde 5'de tanımlanan Komite'nin gözetimi altındadır. Kural Setleri, Borsa İstanbul "Hukuk Müşavirliği ve Uyum Direktörlüğü" tarafından ilgili mevzuata ve iç düzenlemelere uyum açısından incelenir, akabinde Yönetim Prosedürü'nün 4. Maddesinde belirlenen Karar Mercii tarafından gözden geçirilir ve onaylanır.

Tüm [Kural Setleri](#), Borsa İstanbul kurumsal internet sitesinde yayınlanmaktadır.

- b) Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplama ve yayımlama süreçlerini otomatize etmiştir. Finansal Ölçütleri yayımlama süreci, bu ölçütlerin hesaplama sürecinin ardından devreye girer. Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin güvenilirliğini ve bütünlüğünü sağlamak amacıyla, hesaplama ve yayımlama işlerini uygun yazılım ve donanım sistemleri kullanarak gerçekleştirir. Finansal Ölçütleri hesaplama sürecinde kullanılan verileri mümkün olduğunca kontrol eder ve bu verileri hesaplamalara dâhil eder. Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin yayımlanmasına ve Lisanslı Kullanıcılar ile lisanslı aracı kuruluşlara (veri yayın kuruluşları gibi) iletilmesine dair sorumluluklarını endeks ve veri yayın sözleşmelerinde açıklamaktadır.
- c) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasını etkileyen kararlar, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yayınlanan [Endeks Duyuruları](#) aracılığıyla kamuya açıklanmaktadır (örneğin, Finansal Ölçütlerin kapsamında veya Kural Setlerinde yapılan değişiklikler gibi).

Kural Setleri, veri olmaması veya yetersizliği halinde veya teknik aksaklıkların ortaya çıkması halinde uygulanacak Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerine ilişkin hükümleri de içerir. Borsa İstanbul, Finansal Ölçütün bu durumlarda da doğru hesaplanmasını sağlamak için gereken tedbirleri alır. Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin oluşturulması, hesaplanması ve yayımlanması da dâhil olmak üzere tüm süreçlerinde kullanılan yazılım ve donanım sistemlerini yedekler.

Borsa İstanbul'un hem teknik altyapıda hem de ofis altyapısındaki kesinti ve bozulmaları kapsayan, dolayısıyla, işin sürekliliğini sağlayan bir [İş Sürekliliği Politikası](#) bulunmaktadır. Borsa İstanbul'un tüm çalışanları, olası altyapı kesintisi ve sorunlarına karşı, iş sürekliliğiyle ilgili yıllık eğitimlere katılırlar.

- d) Komite, Finansal Ölçüt hesaplama faaliyetinin tüm aşamalarına ilişkin yönetim ve iç gözetim sorumluluğunu üstlenir. Komite'nin görev ve sorumlulukları, bunlarla sınırlı kalmaksızın, (i) Ölçüt tasarımı, (ii) Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinin bütünlüğü ve (iii) ilgili kontrol çerçevelerinin tüm yönlerinin incelenmesi ve sorgulanması da dâhil, Borsa İstanbul çalışanlarının yürüttüğü Finansal Ölçüt hesaplama faaliyetinin denetim ve gözetimini de içerir. Komite'nin görev ve sorumlulukları, Yönetim Prosedüründe detaylı olarak açıklanmaktadır.

İlke 2: Hizmet Alınan Üçüncü Tarafların Gözetimi

IOSCO Temel İlke 2

Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin kimi faaliyetlerin hizmet alınan üçüncü taraflar tarafından üstlenilmesi halinde – örneğin, girdilerin toplanması, yayımlanması ya da hizmet alınan tarafın Hesaplama Ajansı işlevini üstlenmesi – Yönetici'nin hizmet alınan tarafların gözetimini uygun biçimde yapması gerekir. Yönetici (ve onun gözetim fonksiyonu):

- a) Hem Ölçüt hesaplama sürecinde hizmet alınan üçüncü tarafların görev ve yükümlülüklerini hem de hizmet alınan üçüncü tarafların uymalarını beklediği standartları açıkça tanımlayan ve uygun yazılı düzenlemelerle belgelendiren;
- b) Hizmet alınan üçüncü tarafların Yönetici'nin koyduğu standartlara uyup uymadıklarını takip eden ve izleyen;
- c) Ölçüt belirleme sürecine katılan hizmet alınan tarafların kimlik bilgilerini ve görevlerini Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına ve ilgili Düzenleyici Otoriteye açıklayan ve
- d) Hizmet alınan tarafların Ölçüt hesaplama sürecine katılmasıyla ilişkili gereksiz operasyonel risklerden kaçınmayı amaçlayan olağanüstü durum planları da dâhil makul tedbirleri alan politikaları ve prosedürleri benimsemeyi ve uygulamayı düşünmeli ve değerlendirmelidir.

Hizmet alınan tarafın organize bir piyasa veya borsa olması halinde hizmet alınan tarafla ilgili bu ilke uygulanmaz.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerine ilişkin belirli faaliyetleri, üçüncü taraflara yaptırabilir, üçüncü taraflardan veri temin edebilir. Bu durumda Borsa İstanbul, hem hizmet alımını hem de veri temin süreçlerini izler, kontrol eder. Üçüncü taraflardan hizmet alımı ve veri teminine ilişkin ilkeler, Yönetim Prosedürü Madde 6.6'da düzenlenmiştir.

Borsa İstanbul'un üçüncü taraflar tarafından hesaplanan herhangi bir Finansal Ölçütü yoktur; ancak Borsa İstanbul, bazı Finansal Ölçütlerin hesaplamasında bir dizi üçüncü taraf verisi kullanmaktadır.

Sürdürülebilirlik notları, tahvil ve bono fiyatları, altın fiyatları ve döviz kurları da dâhil bazı veriler, Bloomberg ve LSEG gibi veri yayın kuruluşlarından sağlanmaktadır. Borsa İstanbul, söz konusu verileri, ilgili tarafların görev ve yükümlülüklerini tanımlayan, hizmetin sona erdirilmesine ilişkin hükümleri de içeren yazılı sözleşmeler ile kullanmaktadır.

Döviz Kurları ve TÜFE (Türk İstatistik Kurumu'nun yayınladığı Tüketici Fiyatları Endeksi) bazlı Referans Endeks Değerleri de dâhil diğer üçüncü taraf verileri ise ilgili verileri kamuya açıklama konusunda yetkili kılınmış Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlardan temin edilmekte ve bu veriler ilgili kurum ve

kuruluşların kurumsal internet sitelerinde de kamuya açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin tasarımı aşamasında kullanılacak üçüncü taraf verileri ile finansal kuruluşların ve piyasa profesyonellerinin yaygın kullandıkları verileri belirlemek amacıyla Lisanslı Kullanıcıların ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerine başvurur. Borsa İstanbul, hizmet alınacak üçüncü tarafı belirlerken ilgili tarafın deneyimi, güvenilirliği ve olası çıkar çatışmaları hususlarını da dikkate alır.

Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan üçüncü taraf verileri ile verileri temin eden taraflar, ilgili Ölçütlerin Kural Setlerinde açıklanmaktadır. Komite temin edilen verileri ve hizmet alınan tarafları, hedeflenen hizmet kalitesine ve standartlarına uyumunu belirlemek amacıyla, yılda en az bir defa gözden geçirir.

İlke 3: Yöneticiler İçin Çıkar Çatışmaları

IOSCO Temel İlke 3

Ölçüt hesaplama süreçlerinin bütünlüğünü ve bağımsızlığını korumak amacıyla, Yöneticiler, çıkar çatışmalarının tespit edilmesine, ifşa edilmesine, yönetilmesine, azaltılmasına ve hafifletilmesine veya çıkar çatışmalarından kaçınılmasına yönelik politika ve prosedürler hazırlamalı, bunları belgelendirmeli ve uygulamalıdır. Yöneticiler, bu politika ve prosedürleri uygun biçimde gözden geçirmeli ve gerekiyorsa güncellemelidir.

Yöneticiler, esaslı çıkar çatışmalarını Lisanslı Kullanıcılara ve ilgili Düzenleyici Otoriteye (varsa) bildirmelidir.

Yöneticiler, belirlenen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının düzeyine ve Ölçütün yarattığı risklere uygun bir çerçeve belirlemeli ve:

- Mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının Ölçüt hesaplama süreçlerini olumsuz bir şekilde etkilememesini;
- Kişisel menfaatler veya bağlantıların veya iş bağlantılarının Yönetici'nin görev ve sorumluluklarını yerine getirmesini tehlikeye atmamasını;
- Gereksiz veya ifşa edilmemiş çıkar çatışmalarının önlenmesi ve bu tip çıkar çatışması algısının engellenmesi gayesiyle Yönetici, uygun olduğu ölçüde, sorumlulukların açıkça tanımlanmasını, hiyerarşik görev ve kademelerin ayrılmasını;
- Hesaplanan Ölçütlerin yayımlanmasından önce yetkili veya uzman personel tarafından yeterli düzeyde incelenmesini veya resmen onaylanmasını;
- Yönetici'ye sunulan ya da Yönetici'nin aldığı veya ürettiği veriler, bilgiler ve diğer girdilerin, ifşa ve gizlilik yükümlülüklerine tâbi olarak, gizli tutulmasını;
- Herhangi bir Ölçütün hesaplama sürecini etkilemesinin beklenebileceği durumlarda, çıkar çatışması riski yaratan faaliyetlerde görev alan personel arasında ya da personel ile hizmet alınan üçüncü taraflar arasındaki bilgi alışverişinin kontrol altında tutulmasını sağlamaya yönelik etkin prosedürlerin uygulanmasını ve
- Ölçüt hesaplama sürecine katılan personelin belirlenen Ölçüt seviyelerine bağlı olarak doğrudan veya dolaylı ödüllendirilmemesini veya teşvik edilmemesini sağlamak için uygun ücret politikalarının uygulanmasını sağlamanın yollarını bulmalıdır.

Yönetici'nin çıkar çatışmalarını önleme ve yönetme çerçevesi, Yönetici'nin sermaye ve hissedarlık yapısı veya kontrolü sebebiyle ya da Yönetici'nin çalışanlarının veya daha geniş bir grubun Ölçüt hesaplama süreçleriyle ilgili sahip olabilecekleri başka menfaatler sebebiyle doğabilecek mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarını azaltmayı ve hafifletmeyi de hedeflemelidir.

Bu amaçla, ilgili çerçeve:

- Yönetici'nin Ölçüt hesaplama işi (Ölçüt üretme sorumluluklarını ve görevlerini yerine getiren veya bu süreçte başka bir şekilde katılan tüm personel de dâhil) ve Yönetici'nin veya onun bağlı şirketlerinin başka işleri arasında mevcut olabilecek menfaat çatışmalarından kaçınmak ya da bu menfaat çatışmalarını azaltmak, hafifletmek veya ifşa etmek amacıyla yönelik uygun tedbirler içermeli ve
- Yönetici'nin sermaye ve hissedarlık yapısı veya kontrolünden doğabilecek çıkar çatışmalarını Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına ve ilgili Düzenleyici Otoriteye zamanında bildirmesi gerektiğini de içermelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

"Borsalar ve Piyasa İşleticilerinin Kuruluş, Faaliyet, Çalışma ve Denetim Esasları Hakkında Yönetmelik" Madde 23'e göre Borsa İstanbul çalışanlarının alım satım faaliyetlerine katılmaları kısıtlanmıştır; bu sebeple, esaslı bir çıkar çatışması doğmamaktadır.

Türkiye'nin organize piyasası olan Borsa İstanbul, SPK'nın düzenlemelerine tâbi olduğundan, iş bağlantıları da Finansal

Ölçütler konusunda herhangi bir çıkar çatışmasına sebep olmamaktadır. Borsa İstanbul'un gelirleri arasında, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin lisans ücretleri ile Vadeli İşlem ve Opsiyon Piyasası gibi platformlarında işlem gören finansal ürünlerle bağlantılı ücretler de bulunmaktadır. Bununla birlikte, Borsa İstanbul söz konusu platformlarda sadece gerekli olan işlem altyapısını sağlamak ve Finansal Ölçütlere dayalı finansal ürünlerde doğrudan veya dolaylı olarak herhangi bir pozisyon tutmamaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin belirlenmesinde olası çıkar çatışmalarından kaçınmak ve ortaya çıkabilecek çıkar çatışmalarını hafifletmek gayesiyle, Komite tarafından periyodik olarak gözden geçirilen politikalar ve prosedürler uygulamaktadır. Buna ek olarak, Çıkar Çatışmaları Prosedürünü yayınlayan Borsa İstanbul, çalışanlarını etik ilkeler, çıkar çatışmalarının önlenmesi, bilgi güvenliği ve gizliliği konularında düzenli eğitime tâbi tutmaktadır. Borsa İstanbul, Ölçüt Yönetim etkinliğinin yönetimini ve gözetimini ortaya çıkabilecek menfaat çatışmalarını yönetebilecek ve hafifletebilecek bir tarzda organize etmiş bulunmaktadır.

Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde sadece kamuya açık bilgiler kullanılır ve Kural Setleri, objektif kurallara dayanır. Tüm Kural Setleri ve Kural Setlerinde yapılan tüm değişiklikler Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde kamuya açıklanır. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan veriler şeffaf bir şekilde yayımlanır. Komite üyeleri de dâhil Borsa İstanbul'un tüm çalışanları "Bilgi Güvenliği Taahhütnamesi"ni imzalar ve tüm faaliyetlerini Finansal Ölçütlerin yönetimine ilişkin yazılı süreçlere ve prosedürlere, Çıkar Çatışmaları Prosedürüne ve diğer iç düzenlemelere ve yürürlükteki ilgili kanunlara uygun olarak yürütürler. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde sadece yetkili çalışanlar görev alır, yetkili çalışanlar dışında hiç kimse Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerini etkileyemez. Çalışanlardan ve Borsa İstanbul'un sahiplik yapısından kaynaklanan herhangi bir çıkar çatışması da bulunmamaktadır.

Finansal Ölçütlerin hesaplanma ve yayımlanma işlemleri, uygun kullanıcı kabul testlerinden geçen ve önceden tanımlanmış sürüm yönetim düzenlemelerine tâbi otomatik ve yedekli sistemler vasıtasıyla yapılır. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan tüm veriler, mümkün olduğu kadar entegre sistemlerden otomatik olarak temin edilir, insan müdahalesi gerektiren veriler için ise Dört Göz İlkesi uygulanır. Tüm sistem ve süreçler, sadece yetkili çalışanların erişebilmesini ve tüm erişimlerin rapor edilmesini sağlayacak şekilde iyi yapılandırılmışlardır. Ek olarak, Finansal Ölçüt hesaplama süreçleri, bunların yeterli bir şekilde ve düzeyde uygulanmasını sağlamak amacıyla günlük olarak kıdemli çalışanlar tarafından denetlenirler.

Finansal Ölçütlerin hesaplanması ve yönetilmesi süreçlerine dâhil olan çalışanlar için uygulanan hedefler, ödüller ve teşvikler, doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili Finansal Ölçütün performansına bağlanmaz.

Borsa İstanbul, çalışanlardan, iş ilişkilerinden veya sahiplik yapısından kaynaklanan olası çıkar çatışmalarını Yönerge Madde 7, Yönetim Prosedürü Madde 10.3 ve Çıkar Çatışması Prosedürü Madde 8 uyarınca ele alır; ortaya çıkması halinde yönetilemeyen çıkar çatışmalarını açıklamayı taahhüt eder.

İlke 4:Yöneticiler İçin Kontrol Çerçevesi

IOSCO İlke 4

Yönetici, Ölçütleri hesaplama ve yayımlama süreçleri için uygun bir kontrol çerçevesi uygulamalıdır. Bu kontrol çerçevesi; belirlenen potansiyel veya mevcut çıkar çatışmalarının önem düzeyine, Ölçüt hesaplama sürecinde Uzman Takdirinin kullanım derecesine, Ölçüt girdileri ve çıktılarının niteliğine uygun bir şekilde belirlenmelidir. Kontrol çerçevesi yazılı hale getirilmeli ve ilgili Düzenleyici Otoritelere (varsa) sunulmalıdır. Kontrol çerçevesinin temel niteliklerinin bir özeti yayınlanmalı veya Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına sunulmalıdır.

Kontrol çerçevesi periyodik olarak gözden geçirilmeli ve uygun biçimde güncellenmelidir. Kontrol çerçevesi aşağıda sayılan alanları ve konuları ele almalıdır:

- a) Çıkar çatışmalarına ilişkin olarak Temel İlke 3'e uyumlu biçimde çıkar çatışmalarını;
- b) Ölçüt hesaplama sürecinin bütünlüğü ve kalitesi:
 - i. Ölçütlerin ve Kural Setlerinin kalitesine ilişkin olarak Temel İlkelere (6-15) uyumlu biçimde, Ölçütlerin kalitesinin ve bütünlüğünün korunmasını sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri;
 - ii. Girdi kaynakları üzerinde yeterli ayrıntılı teknik inceleme de dâhil Ölçüt girdilerinin bütünlüğünü sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri;
 - iii. Temel İlkelere (16-19) uyumlu biçimde hesap verebilirlik ve şikâyet mekanizmalarının etkin ve verimli olmasını sağlama amacına yönelik kuralları ve düzenlemeleri,
 - iv. Operasyonel risk de dâhil risklerin yönetimi için sağlam altyapıları, politikaları ve prosedürleri oluşturmayı
- c) İhbar mekanizması: Yöneticiler, ortaya çıkabilecek potansiyel usulsüzlükler, suiistimal veya haksız fiillerin erken öğrenilmesini kolaylaştırmak amacıyla etkin bir ihbar mekanizması kurmalı ve uygulamalıdır. Bu mekanizma, uygunsa, bu tip vaka ve olayların dışarıya rapor edilmesine olanak sağlamalıdır.
- d) Uzmanlık:

- i. Ölçüt hesaplama süreçlerinin uygun uzmanlık seviyelerine sahip personel tarafından yapılması ve bu personelin yetkinliklerinin periyodik olarak gözden geçirilmesi ve
- ii. Çalışanların etik ve çıkar çatışması eğitimleri ile süreklilik ve yedeklilik planlamasının yapılması.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verileri dayandığı durumlarda :

Yöneticiler, girdi ve katkıların bütünlüğünü sağlamak gayesiyle:

- a) Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimi dikkate alarak, Borsa Dışı Veri Sunanların katılımcıları uygun bir şekilde temsil edecek bir grup oluşturmalarını mümkün olduğu kadar sağlamalıdır;
- b) Mümkün olduğu kadar, Borsa Dışı Veri Sunanların, Yöneticilerin Borsa Dışı Veri Sunmaya ilişkin yürürlükteki kalite ve bütünlük standartlarında ve Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarında tanımlandığı biçimde Borsa Dışı Veri Sunma kılavuzlarına uymalarını sağlamak amacıyla uygun tedbirlerden oluşan bir sistem kullanmalıdır;
- c) Borsa Dışı Veri Sunma işleminin ne sıklıkta yapılması gerektiğini düzenlemeli ve Ölçütün her bir hesaplaması için gereken girdi ve katkıları belirlemelidir ve
- d) Girdi ve katkıları ve Borsa Dışı Veri Sunma sürecini etkin bir şekilde izlemek ve takip etmek için gereken tedbirleri almalı ve kullanmalıdır. Bu yöntem, hem girdi ve katkıları ve Borsa Dışı Verilerde olası hataları tespit etmek ve hatalardan kaçınmak amacıyla yönelik derleme öncesi veya yayım öncesi izleme ve takibi, hem de trendlerin ve uç (aykırı) değerlerin ex-post analizini içermelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir. ESMA'dan olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri (TCTV) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt yönetim sürecinin tüm alanlarında iyi dokümente edilmiş risk bazlı kontrol çerçevesini uygulamaktadır. Bahsi geçen alanlar şunları içermektedir:

- i. Finansal Ölçütlerin tasarımını, hesaplanmasını ve hesaplanmasına son verilmesini;
- ii. Ölçütlerin Kural Setlerinde yapılan değişiklikleri;
- iii. Endekslerin periyodik olarak gözden geçirmesini ve ayarlamasını;
- iv. Finansal Ölçütlerin izlenmesini ve gözetimini;
- v. Veri girişini ile özsermaye işlemlerini ve
- vi. Olay ve beklenmedik olay yönetimini.

Kontrol Çerçevesi, ek olarak, erişim hakları, uygulama değişiklik yönetimi ve veri güvenliği üzerindeki kontroller gibi BT genel kontrollerini de kapsar.

Finansal Ölçüt yönetiminde karşılaşılabilecek çıkar çatışmaları, operasyonel sorunlar ve uyum sorunları gibi riskleri tespit etmekten Komite sorumludur. Komite, Kontrol Çerçevesinin tasarım ve işletim etkinliğinin düzenli olarak gözden geçirilmesinden de sorumludur.

Borsa İstanbul'un Kontrol Çerçevesi, IOSCO Temel İlke 3'e verilen yanıtta ayrıntılarıyla açıklandığı gibi çıkar çatışması konularını da ele alır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçlerinde bütünlüğü ve kaliteyi korumak için gereken tedbirleri almıştır. Borsa İstanbul'un temin ettiği girdiler üzerinde yeterli, özenli ve ayrıntılı inceleme de dâhil Finansal Ölçütlerin bütünlüğünün ve kalitesinin korunmasına yönelik tedbirler, IOSCO Temel İlkeler 6 - 15'e verilen yanıtlarda ("Ölçütün Kalitesi" ve "Kural Setinin Kalitesi" ana başlıkları altında) detaylarıyla açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul, potansiyel görevi suiistimal veya usulsüzlük eylemlerini çözmek ve raporlamak amacıyla İhbar Prosedürünü yayınlamıştır. Borsa İstanbul, ayrıca, IOSCO Temel İlkeleri 16 - 19'a verilen yanıtlarda ("Hesap Verebilirlik" ana başlığı altında) detaylarıyla açıklandığı üzere özel bir hesap verebilirlik ve şikâyet politikası da uygulamaya koymuştur.

Borsa İstanbul'un tüm süreçleri, temel çerçeveleri "[Borsa İstanbul A.Ş. Bilgi Güvenliği Politikası](#)", "[Borsa İstanbul A.Ş. İş Sürekliliği Politikası](#)", "[Borsa İstanbul A.Ş. BT Hizmet Yönetim Sistemi Politikası](#)" ve "[Borsa İstanbul A.Ş. Risk Yönetimi Politikası](#)" ile belirlenen kurumsal risk yönetim sistemi, iç kontrol sistemi ve iş sürekliliği yönetim sisteminin kapsamı içindedir.

Borsa İstanbul'da, risklerin etkin yönetilmesi kurumsal stratejinin temel unsurlarından biri olup faaliyetlerin başarıyla yürütülmesinin önemli bir adımdır. Kurumsal risk yönetim sistemi, Borsa'nın belirlenen stratejik amaçlarına ulaşması üzerinde etkisi olabilecek mevcut veya potansiyel risklerin etkin bir şekilde ve zamanında tespit edilmesini, ölçülmesini ve değerlendirilmesini, izlenmesini, hafifletilmesini ve raporlanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. Borsa İstanbul,

kurumsal risk yönetimi çerçevesi kapsamında Üçlü Savunma Hattı modeli benimsenmiştir. Bu modelin temel amacı, kurumsal stratejiler ve hedeflerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesine engel olabilecek riskleri yönetmek, kontrol altında tutmak ve bu konuda üst yönetime makul güvence vermektir.

Birinci savunma hattında, birimler, kendi risklerini Borsa İstanbul'un ikinci savunma hattında yer alan risk yönetim fonksiyonunda tasarlanan kurumsal risk yönetim araçlarını kullanarak yönetmekten sorumludurlar. Süreç sahipleri, güçlü bir kontrol ortamı tasarlamak ve oluşturmaktan da sorumludurlar. Bu çerçevede, birinci savunma hattında yer alan birimlerce operasyonel risklerin yönetilmesi süreci aşağıdaki hususları içermektedir:

- Borsa İstanbul'un piyasaları, hizmetleri ve uygulamaları, entegre, yüksek erişimli, yerinde dirençli ve esnek bir sistemde çalışmaktadırlar. Bu sistem, uygulama ve donanım yedekli olarak ve herhangi bir veri kaybı olmadan yerinde yük devretme kabiliyetine sahip bir şekilde tasarlanmıştır.
- İşletim, uygulama yönetimi ve geliştirme ekiplerinin görev ve sorumlulukları katı bir şekilde tanımlanmıştır. Üretim sistemlerine sadece yetkili çalışanlar bilmesi gereken esasına göre erişebilir, erişim kayıtları uygun bir şekilde tutulur ve incelenir.
- Dış kullanıcı etkileşimi bulunan yeni geliştirilen uygulamalar, canlı ortamlara ve uygulamaya alınmadan önce zorunlu sızma testlerine tâbi tutulur.
- Tüm yazılım geliştirme çalışmaları, kullanıcı kabul testlerine ve önceden planlanan sürüm yönetim süreçlerine tâbi tutulur.
- Test ortamlarında canlı ortam verilerine gereksinim duyulması halinde, veri tabanı ekipleri müşterilere ait hassas verileri önceden karartır.
- ICS'ye sadece güvenli kaynaklardan gelen veriler ve/veya teyit edilmiş veriler girilir. ICS, veri yeterliliğine, veri hiyerarşisine ya da belirli bir süre içerisinde endeks bileşenlerinde gözlemlenen beklenmedik fiyat değişiklikleri ile değişmeyen endeks değerleri gibi potansiyel problemlere karşı uyarılar ve alarmlar üretir ve ilgili kullanıcılara otomatik olarak epostayla gönderir.
- Süreç içerisinde insan müdahalesine gereksinim duyulması halinde Dört Göz İlkesi uygulanır.

İkinci savunma hattında yer alan "Risk Yönetimi ve İç Kontrol Direktörlüğü" tarafından, birincil seviyede süreç sahiplerince icra edilen faaliyetlere yönelik risk değerlendirmesi yapılarak, birincil seviye kontroller üzerinde yeterlilik, etkinlik ve tasarım testleri gerçekleştirilir.

Üçüncü savunma hattında ise, Borsa Yönetim Kurulunun bir organı olan ve Yönetim Kurulu üyelerinden oluşan "Denetim Komitesi"ne raporlama yapan "Denetim ve Gözetim Kurulu", Borsa'nın risk yönetimi, kontrol ve yönetim süreçlerinin etkinliğini ve verimliliğini değerlendirmek, geliştirmek ve Borsa'nın amaçlarına ulaşmasına yardımcı olmak üzere bağımsız ve nesnel bir denetim faaliyeti gerçekleştirerek tespit edilen eksiklik/zayıflıklara ilişkin iyileştirme önerilerini süreç sahipleriyle paylaşır.

Borsa İstanbul'un faaliyetlerini kesintisiz sürdürebilmesine yönelik [ISO 22301](#) İş Sürekliliği Yönetim Sistemi sertifikası, bilgi varlıklarının korunmasına yönelik [ISO 27001](#) Bilgi Güvenliği Yönetim Sistemi sertifikası ve hizmetlerinin kalitesini ve güvenilirliğini sağlamaya yönelik [ISO 20000](#) Bilgi Teknolojileri Hizmet Yönetim Sistemi sertifikası bulunmaktadır.

Borsa İstanbul'un çalışanların işe alınması, işe intibaklarının sağlanması, performans değerlendirmesi, eğitim ve yedeklilik planlaması konularını kapsayan insan kaynakları politikası bulunmaktadır. Borsa İstanbul birim yöneticileri, çalışanlarının gözetiminden ve eğitiminden, iş sürekliliğini sağlamaya yönelik olarak kritik personelin yedeklenmesine ilişkin planlamalardan sorumludur. Borsa İstanbul çalışanları, yıllık olarak gözden geçirilen, dış ve iç teknik eğitimlerin yanı sıra etik değerler, çıkar çatışmalarının önlenmesi, bilgi güvenliği ve gizliliği konularını kapsayan zorunlu eğitimler alırlar. Tüm Borsa İstanbul çalışanları kapsamlı yıllık bireysel performans değerlendirmesine tâbidir. Bu performans değerlendirmesi, Ölçüt hesaplama süreçlerinde görev alan çalışanların konuyla ilgili uzmanlık ve yetkinlik seviyelerini de içerir.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin hesaplamasında Borsa Dışı Veri (Submission) kullanmaz.

İlke 5: İç Gözetim

IOSCO Temel İlke 5

Yöneticiler, Ölçüt hesaplama sürecinin tüm yönlerini ve aşamalarını gözden geçirmek ve sınamak amacıyla bir gözetim fonksiyonu kurmalıdır. Bu fonksiyon, Ölçütün özelliklerinin ve hedeflenen, beklenen veya bilinen kullanımlarının ve tespit edilen mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının önem düzeyinin incelenmesini ve değerlendirilmesini de içermelidir.

Gözetim fonksiyonu, ayrı bir komite tarafından yürütülebileceği gibi, başka uygun gözetim düzenlemeleriyle de yürütülebilir. Gözetim fonksiyonu ve bileşenleri, Yönetici'nin etkin kontrolünü ve denetimini sağlaması için uygun olmalıdır. Gözetim fonksiyonu, bu İlkeye uygun olması şartıyla, Ölçüt gruplarını tiplerine veya varlık sınıflarına göre değerlendirebilir.

Yönetici, gözetim fonksiyonu kapsamında sağlam prosedürler geliştirmeli ve uygulamalıdır, bu prosedürleri

belgelendirmeli ve ilgili Düzenleyici Otoritelere de (varsa) bildirmelidir. Prosedürlerin temel özellikleri, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına da sunulmalıdır. Bu prosedürler:

- a) Gözetim fonksiyonunun iş tanımı ve görev talimatını;
- b) Gözetim fonksiyonu üyelerinin seçiminde esas alınan kriterleri ve
- c) Gözetim fonksiyonuyla görevlendirilmiş bir komitenin veya benzeri örgütlenmelerin üyeliğine ilişkin özet bilgileri, menfaat çatışmalarına ilişkin beyanları ve komite üyelerinin seçilmesi, aday gösterilmesi veya azledilmesi ve değiştirilmesi süreçlerini içermelidir.

Gözetim fonksiyonunun görev ve sorumlulukları şunlardan oluşmaktadır:

- a) Ölçüt tasarımının gözetimi ve denetimi:
 - i. Ölçüt tanımının ve Kural Setinin periyodik olarak gözden geçirilmesi;
 - ii. Ölçüte ilişkin sorunlar ve riskler hakkında sürekli bilgilendirilmek için tedbirler alınması ve Ölçütün dış incelemelerinin yaptırılması (uygunsa);
 - iii. Kural Setinin ölçmeyi hedeflediği değişimi uygun biçimde ölçmeye devam edip etmediğinin değerlendirilmesi, Kural Setinde teklif edilen ve uygulanan değişikliklerin gözden geçirilmesi ve Yönetici'nin Temel İlke 12'ye uygun olarak bu değişiklikler hakkında Finansal Ölçüt Yararlanıcılarıyla (biliniyorsa) veya Lisanslı Kullanıcılarla danışma ve konsültasyon süreci uygulamasına yetki verilmesi veya ondan bunu yapmasının talep edilmesi de dâhil olmak üzere, Ölçüt Kural Setindeki değişikliklerin yönetilmesi ve denetlenmesi ve
 - iv. Yönetici'nin hesaplama son verilmesi halinde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına nasıl danışması gerektiğini düzenleyen kılavuzlar da dâhil, Ölçütün hesaplanmasına son verilmesine ilişkin prosedürlerin gözden geçirilmesi ve onaylanması.
- b) Ölçüt hesaplama ve kontrol çerçevesinin bütünlüğünün gözetimi ve denetimi:
 - i. Hizmet alınan tarafın üstlendiği Ölçüt hesaplama ile ilgili faaliyetler de dâhil, Ölçüt yönetimi ve işletmesinin yönetilmesi ve denetlenmesi;
 - ii. İç ve dış denetimlerin sonuçlarının değerlendirilmesi ve bu denetimlerin sonuçlarına göre gerek duyulan iyileştirici eylemlerinin uygulamasının takip edilmesi ve
 - iii. Yönetici'nin Uzman Takdiri kullanıp kullanmadığının denetlenmesi ve yayınlanan Kural Setlerinin izlenmesinin temin edilmesi.

Yönetici'deki hissedarlık ve sermaye yapılarından veya çoğunluk hisselerinden dolayı veya Yönetici'ye sahip olan veya onu kontrolü altında tutan bir tüzel kişinin veya Yönetici'nin veya onun bağlı şirketlerinden birinin yaptığı başka faaliyet ve eylemlerden ötürü menfaat çatışmalarının doğduğu durumlarda: Yönetici, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının (biliniyorsa), Lisanslı Kullanıcıların ve Borsa Dışı Veri Sunanların oluşturdukları yelpazenin dengeli bir şekilde temsil edilmesini de sağlayan ve çıkar çatışmasını dengeleyecek şekilde seçilen bağımsız bir gözetim fonksiyonu kurmalı ve kullanmalıdır.

Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda: Gözetim fonksiyonu:

- a) Girdilerin veya Borsa Dışı Verilerin Yönetici tarafından detaylı incelenmesi ve takip edilmesi sürecini denetleyerek ve sınavarak, girdilerin ve Borsa Dışı Verilerin şablonlarının düzenli olarak tartışılmasını, girdilerin veya Borsa Dışı Verilerin analizinde kullanılacak parametrelerin tanımlanmasını veya olağandışı girdilerin veya Borsa Dışı Verilerin sınavmasında veya bunlardan örneklem alınmasında Yönetici'nin rolünün sorgulanmasını da içerebilir;
- b) Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarını denetleyerek;
- c) Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları ihlallerini ele almak ve çözümlenmek amacıyla yönelik etkin düzenleme ve sistemler kurarak ve
- d) Potansiyel kuraldışı veya şüpheli Borsa Dışı Verileri tespit etmek ve şüpheli eylem ve faaliyetlerin tespiti halinde, bunları ilgili Düzenleyici Otoritelere (varsa) rapor ve ihbar etmek ve aynı zamanda, Borsa Dışı Veri Sunanların suistimalleri ve uygunsuz davranışlarının da bilgisi dâhiline girmesi halinde bunları da ilgili Düzenleyici Otoritelere (varsa) rapor ve ihbar etmek amacıyla yönelik uygun tedbirleri alarak Borsa Dışı Verilerin uygun bir şekilde denetlenmesini ve gözetilmesini sağlamalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'un Finansal Ölçüt yönetim sürecinin tüm aşamalarını gözetim uygun bir yönetim yapısı bulunmaktadır. Bu yapı içerisinde, Ölçüt hesaplama sürecinin gözetiminden esas olarak "Karar Mercii" sorumludur. Komite, Finansal Ölçütlerin gözetim ve denetimine ilişkin değerlendirme ve önerilerini "Karar Mercii"ne sunar ve kararlar "Karar Mercii" tarafından alınır.

Komite'nin görev ve sorumlulukları ile üyelik yapısı Yönetim Prosedürü Madde 5'de açıklanmaktadır.

B. ÖLÇÜTÜN KALİTESİ

İlke 6: Ölçüt Tasarımı

IOSCO İlke 6

Ölçütlerin tasarımı, ölçmeyi hedeflediği değişikliklerin ekonomik gerçekleri ve olgularının doğru ve güvenilir bir şekilde temsil edilmesini ve bu sonucun elde edilmesini sağlamayı, Ölçütün fiyatı, oranı, endeksi veya değerinde bir bozulmaya yol açabilecek faktörleri ortadan kaldırmayı amaçlamalıdır.

Ölçüt tasarımı, aşağıda sayılan münhasır olmayan jenerik özellikleri hesaba katmalı ve belirli bir ilgi alanı için uygunsuz ilgili başka faktörleri de dikkate almalıdır:

- İlgi alanını temsil etmek için kullanılan örneklemin yeterliliği;
- İlgili pazarın boyutları ve likiditesi (örneğin, gözlemlenebilen şeffaf bir fiyatlandırma sağlamak için yeterli işlemin mevcut olup olmadığı);
- Ölçütün hesaplanmasına temel teşkil eden pazarın büyüklüğü ile pazarda gerçekleşen işlem hacminin karşılaştırılmalı boyutları;
- İşlem hacmi ve miktarının Piyasa Katılımcıları arasında dağılımı (piyasa yoğunlaşması) ve
- Piyasa dinamikleri (örneğin, Ölçütün dayanak oluşturan varlıklarda meydana gelen değişiklikleri tam yansıtması için).

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütleri tasarlarken, ölçmeyi hedeflediği değişikliklerin ekonomik gerçeklerini doğru ve güvenilir bir şekilde yansıtmayı amaçlar. Bu amaca ulaşabilmek için, Finansal Ölçütün değerinde bozulmaya sebep olabilecek faktörleri ortadan kaldırır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin tasarımında aşağıdaki kriterleri uygun olduğu ölçüde dikkate alır:

- Ölçülmesi hedeflenen değişiklik için uygun ve yeterli sayıda örneklemin kullanılması;
- İlgili piyasanın büyüklüğü ve likiditesi ile Finansal Ölçüte referans olan piyasanın etkinliği;
- Finansal Ölçüt hesaplanmasına temel oluşturan piyasa işlemlerinin büyüklüğü ile dayanak piyasada yapılan işlemlerin büyüklüğünün karşılaştırılması;
- Alış-satış emirleri ile işlemlerin piyasa katılımcıları arasındaki dağılımı ve
- Piyasanın dinamikleri.

Finansal Ölçütlere ve onların hesaplama süreçlerine ilişkin tasarımlar, ilgili Ölçütlerin Kural Setlerinde açıklanmaktadır.

İlke 7: Veri Yeterliliği

IOSCO İlke 7

Hesaplama sürecinde kullanılan veriler, Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişikliklerin ekonomik gerçeklerini doğru ve güvenilir bir şekilde yansıtması için yeterli olmalı ve;

- Fiyat oluşumunun güvenilir olduğuna dair güven oluşturmak amacıyla, rekabetçi arz ve talep koşullarında oluşan fiyatlar, oranlar, endeksler veya değerlere dayanmalıdır,
- Ölçütün fiyatlar, oranlar, endeksler veya değerlerin güvenilir ve inandırıcı bir göstergesi olarak işlev görebilmesi için, piyasada alıcılar ile satıcılar arasında olağan ve emsallerine uygun piyasa koşullarında, fiilen gözlemlenebilir işlemlerle desteklenmelidir.

Bu İlke, bir Ölçütün gözlemlenebilen hilesiz, Emsallerine Uygun Piyasa Koşullarında İşlemlerin yapıldığı aktif bir piyasayı baz almasını, ona dayandırılmasını (sıkı sıkıya bağlı) gerektirir. Bu durum, Ölçüt hesaplama süreçlerinin her birinin sadece işlem verilerinden oluşması gerektiği anlamına gelmez. Aktif bir piyasanın olması şartıyla, bazı günlerde piyasadaki koşullar, Yönetici'nin işlemlere ek veya takviye olarak gözlemlenebilir piyasa verilerine bağlı farklı formlarda

verilere dayanan kararlar almasını gerektirebilir. Yönetici'nin seçtiği Kural Setine bağlı olarak, Ölçüt hesaplama sürecinin ağırlıklı olarak veya münhasıran daha önceki işlemlerden üretilen çıkarımlara veya alıcı ve satıcıların ilettikleri fiyat kotasyonlarına dayandırılmasıyla sonuçlanabilir. Bu konu, Temel İlke 8'de daha detaylı açıklanmaktadır.

Yukarıdaki (a) ve (b) bentlerinin koşullarının karşılanması şartıyla, Temel İlke 7, Ölçüt Yöneticilerinin, *hilesiz*, Emsallerine Uygun Piyasa Koşullarında gerçekleşen işlemlerden oluşan gözlemlenebilir bir piyasada olmaları kaydıyla Ölçütlerin hesaplamalarında gerçekleştirilebilir alışı-satışı emirlerini kullanmalarına engel olmaz. Bu İlke, kural-bazlı yatırım stratejisinin performansını, bir endeksin veya pazarın volatilité veya davranışını ya da aktif bir piyasanın diğer özelliklerini ölçecek veya yansıtacak şekilde çeşitli farklı endekslerin tasarlanabileceğini de kabul eder. Temel İlke 7, endeksin niteliğinin ölçmek üzere tasarlandıklarını yansıtmak için işlem kaynaklı olmayan verilerin kullanılacağı biçimde belirlendiği durumlarda bu endeksler için işlem kaynaklı olmayan verilerin kullanılmasına engel olmaz. Örneğin, pay endekslerinin beklenen volatilitésini ölçecek şekilde tasarlanan bazı volatilité endeksleri, işlem kaynaklı olmayan verilere dayanmakla birlikte fiilen işlem gören pay veya opsiyon işlemlerine sıkı sıkıya bağlıdır, bu piyasalarından türetilirler.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, IOSCO Temel İlkelerine uygun olarak, Finansal Ölçütleri hesaplarken, ölçmeyi hedeflediği değişikliklerin doğru ve güvenilir olmasını sağlamak için yeterli miktarda veri kullanır.

Veri yeterliliğine ilişkin hükümler her Finansal Ölçütün Kural Setinde açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul'un kullandığı veriler, piyasa koşullarını yansıtan, alıcılar ile satıcılar arasında gerçekleşen, gözlemlenebilir işlemlere dayanan fiyatlar, oranlar, endeksler veya değerlerdir.

Olağanüstü durum düzenlemesine ilişkin koşullar oluşmadıkça, girdiler ilgili Finansal Ölçütü hesaplamak için yeterli kabul edilir. Bu koşulların oluşması durumunda, önceden belirlenmiş olağanüstü durum kuralları otomatik olarak işletilir. Olağanüstü durum kuralları, ilgili Ölçütün Kural Setinde açıklanmaktadır.

İlke 8: Veri Kullanım Hiyerarşisi

IOSCO İlke 8

Yönetici, Ölçütlerin hesaplamasında kullanılan Uzman Takdirine ve veri hiyerarşisine ilişkin açık ve belirgin kılavuzlar oluşturmalı, bu kılavuzları yayınlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir. Veri hiyerarşisi genel olarak:

- Finansal Ölçütün Borsa Dışı Veriye bağlı olması halinde, Borsa Dışı Veri Sunanın, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlere ilişkin piyasada, piyasa koşullarına uygun olarak gerçekleştirdiği işlemleri,
- Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlere ilişkin olarak, piyasa koşullarına uygun işlemlerden raporlanarak veya gözlemlenerek elde edilenleri,
- İlgili pazarlarda gerçekleşen, piyasa koşullarına uygun işlemlerden raporlanarak veya gözlemlenerek elde edilenleri,
- Gerçekçi ve işleme dönebilir alış ve satış emirlerini,
- Diğer piyasa verilerini veya Uzman Takdirlerini içermeli ve kapsamalıdır.

Veri Yeterliliği İlkesinin karşılanması (aktif bir piyasanın varlığı halinde) şartıyla, bu İlke, Yönetici'nin Kural Setinde açıklandığı gibi, Ölçüt belirleme süreçlerinin kalitesini, bütünlüğünü, sürekliliğini ve güvenilirliğini sağlama yaklaşımına uygun ve uyumlu girdiler kullanma konusunda Yönetici'nin esnekliğini kısıtlamayı amaçlamamaktadır. Yönetici, Ölçütün kalitesini ve bütünlüğünü güvenceye almak için uygun olduğuna inandığı girdileri kullanma esnekliğini muhafaza etmelidir. Örneğin, bazı Yöneticiler, işlemlerin her gün istikrarlı ve tutarlı bir biçimde yapılmayabileceği aktif, ancak düşük likiditeye sahip bir piyasada Uzman Takdirine istinat etmeye karar verebilir. IOSCO teyit edilmiş bir alış ve satış emrinin, uç bir işlemde daha çok ve daha büyük bir anlam taşıyabileceği durum (örneğin, düşük likiditeli bir piyasa) söz konusu olabileceğini kabul etmektedir. Bu tip durumlarda, önceki işlemlerden yapılan çıkarımlar ve alış ve satış emirleri gibi işlem kaynaklı olmayan veriler, Ölçüt hesaplama sürecine hâkim olabilir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

TLREF (Türk Lirası Gecelik Referans Faiz Oranı), Borsa İstanbul Repo-Ters Repo Pazarı'nda gerçekleşen gecelik repo işlemlerinin hacim ağırlıklı ortalama oranı olarak hesaplanmaktadır.

İlave bir tedbir olarak, TCMB'nin para politikası uygulamaları veya diğer nedenlerle TLREF oranının efektif gecelik borçlanma/borç verme faiz oranını yansıtmadığı kanaatine varan bir TLREF Komitesi üyesi, bu kanaatini derhal TLREF Komitesi'ne bildirir. TLREF Komitesi, üyenin başvurusunu değerlendirir ve oy çokluğu ile ya mevcut metodoloji ile oluşturulan TLREF oranını benimser veya efektif gecelik borçlanma/borç verme faiz oranını temsil eden yeni bir oranı

TLREF oranı olarak kabul ve ilan eder. Bu kuralın uygulanmasına bugüne dek hiç ihtiyaç olmamıştır.

Hesaplama yöntemleri, komite üyelikleri, veri hiyerarşisi ve diğer tüm detaylar Ölçütlerin Kural Setlerinde ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

İlke 9: Ölçüt Hesaplama Süreçlerinin Şeffaflığı

IOSCO İlke 9

Yönetici, hesaplanan her Ölçüt değeriyle birlikte, yayım sürelerini geciktirmeden, mümkün olduğu oranda:

- Hesaplamalara dayanak teşkil eden piyasanın büyüklüğü ve likiditesi (sunulan işlemlerin adedi ve hacmi anlamına gelir), hacim aralığı ve ortalaması, fiyat aralığı ve ortalaması ile Ölçüt hesaplama sürecinde dikkate alınmış olan her piyasa verisinin tipinin endikatif yüzde oranları da dâhil olmak üzere, belirleme sürecinin nasıl yürütüldüğünü, bir Finansal Ölçüt Yararlanıcısının veya bir Piyasa Otoritesinin kolayca anlayabilmesi için gerekli olan kısa ve öz bir açıklamayı fiyatlandırma Kural Setinde kullanılan terimlerin tanımları da bu açıklamaya dâhil edilmelidir (yani, işlem-bazlı, spread-bazlı ya da interpolate/ekstrapole edilmiş [aradeğerleme/dışdeğerleme]) ve
- Ölçüt hesaplama sürecinde Uzman Takdirinin (varsa) hangi oranda kullanıldığını ve kullanılma gerekçesini içeren kısa bir açıklamayı da yapmalı ve bunları yayınlamalı ve ilân etmelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir. ESMA'dan olumlu değerlendirme alan Borsa İstanbul, MiFID II ve MiFIR uyarınca işlem sonrası şeffaflık koşullarını yerine getiren üçüncü ülke pazar yeri (TCTV) olarak listelenmiştir.

Borsa İstanbul, yöneticisi olduğu Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçlerinde sadece kamuya açık bilgileri kullanmaktadır. Finansal Ölçütler, genellikle Borsa İstanbul'un kendi piyasalarından derlenen verilerden türetilmektedir. Finansal Ölçütlerin hesaplamasında kullanılan veriler, seçim kriterleri, hesaplama formülleri, hesaplama ve yayımlama sıklıkları ile dönemsel güncelleme tarihleri de dâhil detaylar, Kural Setlerinde açıklanmaktadır. Ölçüt Kural Setleri ile Kural Setlerinde yapılan değişiklikler Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde kamuya açıklanmaktadır. Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullanılan veriler de şeffaf bir şekilde iletilmekte ve dağıtılmaktadır.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerinde Uzman Takdirine başvurulup başvurulmadığını ilgili Finansal Ölçütün Kural Setinde açıklar ve başvurulduğunda kurumsal internet sitesinde duyurur.

İlke 10: Periyodik Gözden Geçirme

IOSCO İlke 10

Yönetici, Finansal Ölçütün Kural Setinde değişiklik yapmayı gerektirecek durumları tespit etmek amacıyla Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlerin koşullarını periyodik olarak gözden geçirmelidir. Yönetici, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlerin etkisinin azalıp azalmadığını veya güvenilir bir Finansal Ölçüt için temel teşkil edip etmediğini de periyodik olarak gözden geçirmelidir.

Yönetici, periyodik gözden geçirmeler sonucunda Finansal Ölçütte esaslı değişikliğe gidilmesi halinde periyodik gözden geçirmelere ilişkin özet bilgileri, gerekçeleri ile birlikte yayınlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Komite, Finansal Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimlerin yapısal bir değişikliğe maruz kalıp kalmadığını tespit etmek amacıyla Finansal Ölçütleri ve Kural Setlerini periyodik olarak veya ihtiyaca binaen gözden geçirir ve değerlendirmelerini "Karar Mercii"ne sunar.

Bunlara ek olarak, Finansal Ölçütlerde ve Ölçüt Kural Setlerinde güncelleme yapılmasına gereksinim olup olmadığını belirlerken dışarıdan gelen revizyon taleplerini de dikkate alır.

Finansal Ölçütlerde ve Ölçüt Kural Setlerinde yapılmasına karar verilen tüm değişiklikler, uygulamaya alınmadan önce Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde yayınlanır. Gözden geçirmeler sonucunda, Ölçütlerin Kural Setlerinde esaslı değişiklikler yapıldığında, gözden geçirmeye ilişkin özet bilgiler, Borsa İstanbul kurumsal internet sitesinin "[Kural Setleri ve Değişiklikleri](#)" sayfasında ilan edilir.

C. KURAL SETİNİN KALİTESİ

İlke 11: Kural Setinin İçeriği

IOSCO İlke 11

Yönetici, Ölçüt hesaplama süreçlerinde kullandığı Kural Setini yazılı hale getirmeli, yayınlamalı ve kamuya açık hale getirmelidir. Yönetici, belirli bir Kural Setini seçmesi ve benimsemesinin gerekçesini de açıklamalıdır. Yayımlanan Kural Seti, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının Ölçütün nasıl türetiltiğini anlamalarını ve Ölçütün temsil kabiliyetini, belirli Finansal Ölçüt Yararlanıcıları açısından taşıdığı değeri ve finansal ürünler için referans olarak kullanılmaya uygun olup olmadığını değerlendirmelerine olanak sağlayacak ölçüde detaylı bilgi sağlamalıdır. Kural Seti, asgari olarak:

- Kilit önemi haiz terim ve kelimelerin tanımlarını;
- Girdi seçimleri, Ölçütü türetmek için kullanılan girdilerin karması, Yönetici'nin Uzman Takdiri kullanmasını kontrol eden kılavuzlar, belirli veri tiplerine verilen öncelikler, bir Ölçütü belirlemek için gereksinim duyulan asgari veriler ve modeller veya ekstrapolasyon (dışdeğerleme) yöntemleri de dâhil olmak üzere, Ölçütü belirlemeye ilişkin tüm kriterleri ve prosedürleri;
- Ölçüt belirleme süreçleri arasında Uzman Takdiri kullanımı bakımından tutarlılığı ve istikrarı sağlamak ve artırmak için tasarlanmış prosedürleri ve uygulamaları;
- Piyasa stresinin veya piyasa bozucu eylemlerin olduğu dönemlerde ya da veri kaynaklarının bulunmayabileceği dönemlerde Ölçüt belirleme sürecine hâkim olan prosedürleri (yani, teorik tahmin modelleri);
- Ölçütün yeniden hesaplanmasını gerektirecek durumlar dahil, olası hataların giderilmesine yönelik yöntemleri;
- Kural Setinin iç gözden geçirmeleri ve onaylarının sıklığına ilişkin bilgileri –uygun olduğu ölçüde, yayımlanan Kural Setleri aynı zamanda Kural Setlerinin dış gözden geçirmelerinin prosedürleri ve sıklığına ilişkin bilgileri de içermelidirler;
- Uygun olduğu ölçüde, Yönetici'nin Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına danışacağı durumları ve danışma prosedürlerini ve
- Düşük likidite, parçalı piyasa ve olası girdi yoğunlaşmaları da dâhil Ölçütün potansiyel sınırlamalarının tanımlarını içermelidir.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda, şu ek Temel İlke de uygulanır:

Yönetici, hangi Borsa Dışı Verinin dikkate alınacağına, hangilerinin hariç tutulacağına ilişkin kriterleri açıkça belirlemelidir. Borsa Dışı Veri Sunanlar, Yönetici'den farklı düzenlemelere tabii lokasyonda ise kriterler, Borsa Dışı Veri Sunanların bulunduğu lokasyondan kaynaklanan sorunları da dikkate almalıdır. Kriterler, ilgili Düzenleyici Otoritelere (varsa) ibraz edilmeli, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına sunulmak üzere yayımlanmalı veya kamuya açık hale getirilmelidir. İhbar süreleri dahil, kriterlerin değiştirilmesine ilişkin kurallar açıklanır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçleri Ölçüt Kural Setlerinde detaylı biçimde açıklanır. Kural Setleri, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ilgili Finansal Ölçütün nasıl hesaplandığını, finansal ürünlerde referans olarak kullanılmaya uygun olup olmadığını değerlendirmelerine imkan verecek bilgileri de (seçtiği yöntemin gerekçesi de dâhil) içerir.

Borsa İstanbul tarafından oluşturulan Ölçüt Kural Setleri, özneliği sınırlandıracak biçimde tasarlanmıştır ve asgari olarak aşağıdaki bilgileri içerir;

- Ölçüt Kural Setlerinde sık kullanılan anahtar terimlerin tanımları;
- Finansal Ölçütün hesaplanmasında kullanılan girdiler, girdilerin seçimi, varsa Uzman Takdirlerinin kullanılmasına ilişkin ilkeler, belli veri tiplerine verilen öncelikler, Finansal Ölçütü hesaplamak için ihtiyaç duyulan minimum veri miktarı ve varsa kullanılan modeller (kullanılıyor ise ekstrapolasyon yöntemleri dahil) veya hesaplanma yöntemleri gibi Finansal Ölçütü belirlemeye ilişkin tüm kriterler ve yöntemler,
- Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan veri hiyerarşisi ile veri eksikliği veya olağandışı piyasa koşullarında Finansal Ölçütün hesaplanmasına ilişkin yöntemler,
- Finansal Ölçütün yeniden hesaplanmasını gerektiren durumlar da dâhil, potansiyel hataları bertaraf etmek için uygulanacak yöntemler,
- Ölçüt Kural Setinin onaylanması ve periyodik gözden geçirmesine ilişkin bilgiler.

Borsa İstanbul, Finansal Ölçütlerin belirlenmesinde Uzman Takdirine başvurmadığı gibi Borsa Dışı Veri de kullanmamaktadır.

İlke 12: Kural Seti Değişiklikleri

IOSCO İlke 12

Yönetici, Kural Setinde yapılması düşünülen esaslı değişikliklerin gerekçesini ve bu değişikliklerin yapılmasında uygulayacağı yöntemleri yayınlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir. Bu yöntemler, esaslı değişikliğin tanımını ve Finansal Ölçüt Lisanslı Kullanıcılarının (ve kullanımın genişliği ve derinliğine göre uygun düştüğü ölçüde diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının) değişikliklerle ilgili bilgilendirilmesine veya görüşlerinin alınmasına ilişkin yöntem ve zamanlama bilgileri içermelidir. Bu yöntemler, Yönetici'nin Ölçüt belirleme süreçlerinin kesintisiz bütünlüğünü sağlamasına ilişkin temel amacıyla uyumlu olmalıdır. Değişiklik ihtiyacı ortaya çıktığında, Yönetici, değişikliklerin ne sonuç doğuracağını ve ne zaman yürürlüğe konulmasının öngörüldüğünü açıklamalıdır.

Yönetici, Kural Setindeki değişikliklerin gözetim fonksiyonu tarafından nasıl derinlemesine inceleneceğini de açıklamalıdır.

Yönetici, gözetim fonksiyonu tarafından esaslı kabul edilen Kural Seti değişikliklerinde, Ölçütün kullanımının genişliğine ve derinliğine, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının niteliğine uygun ve orantılı biçimde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına danışma yöntemleri geliştirmelidir. Bu yöntemler:

- Yönetici'nin genel koşullar ve durumlar hakkındaki değerlendirmesini de göz önüne alan, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının, yapılması planlanan esaslı değişikliklerin etkilerini analiz edebilmeleri ve görüşlerini beyan edebilmeleri için yeterli fırsat sağlayacak ölçüde açık bir zaman çizelgesini ve
- Görüşlerin iletilmesi için verilen süre dolduktan sonra, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerinin (gizlilik talebinde bulunanlar hariç olmak üzere) ve Borsanın bu görüşlere verdiği yanıtların özetinin tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine açık tutacağı hususlarını içermelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Finansal Ölçütlerin gözetimi kapsamında yapılan gözden geçirmeler (periyodik olan veya olmayan) sonucunda ve/veya Lisanslı Kullanıcıların veya Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının talepleri sonucunda Kural Setlerinde güncelleme ihtiyacı ortaya çıkabilir.

Borsa İstanbul, Ölçüt Kural Setlerini gözden geçirmek ve ihtiyaç haline Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerini almak için yazılı politikalar ve komitelerden oluşan uygun bir yönetim ve gözetim yapısı oluşturmuştur.

Ölçüt Kural Setlerinde yapılmasına karar verilen tüm değişiklikler, uygulamaya alınmadan önce, gerekçeleriyle ve ilgili diğer açıklamalarla birlikte, Borsa İstanbul'un kurumsal internet sitesinde ("[Kural Setleri ve Değişiklikleri](#)" bölümünde) kamuya açıklanmaktadır.

Komite, Kural Setlerinde güncelleme gereksinimlerini değerlendirir, değerlendirmesini önerilen değişikliğin esaslı bir değişiklik olup olmadığına dair görüşüyle birlikte karar alması için "Karar Mercii"ne sunar. Esaslı değişiklikler uygulamaya alınmadan önce, Yönetim Prosedürü Madde 7 hükümlerine uygun olarak Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşüne başvurulur. Borsa İstanbul, Ölçüt Kural Seti değişikliklerini kurumsal internet sitesinde (Kural Setleri ve Değişiklikleri bölümünde) kamuya açıklar, esaslı değişikliklerde değişiklik gerekçelerini ve yürütülecek süreci değişikliklerde bilgilendirme talep eden taraflara epostayla gönderir.

Borsa İstanbul, kurumsal internet sitesinde, değişikliklerde bilgilendirme talep eden tarafların (Lisanslı Kullanıcıların, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ve ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler) Ölçüt Kural Seti değişiklikleri hakkında görüşlerini açıklayabilecekleri bir altyapı oluşturmuştur. Görüş bildirme süresi, ilgili değişikliğin aciliyeti ve niteliğine bağlıdır, ancak değişiklikler uygulamaya alınmadan önce Lisanslı Kullanıcılara ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına bildirilir. Değişikliklerin görüşe açılması halinde, Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının görüşlerini (gizlilik talebinde bulunanlar hariç olmak üzere) ve Borsanın bu görüşlere verdiği yanıtların özetini kurumsal internet sitesinde tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişimine açık tutar.

İlke 13: Hesaplamaya Son Verme

IOSCO İlke 13

Yöneticilerin piyasa yapısındaki değişiklikler, Ölçütün tanımının değişmesi veya farklı bir nedenle Ölçütün hesaplanmasına son verilmesine ilişkin açık politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır. Bu politika ve prosedürler, Ölçütün hesaplanmasına son verilmesinin ekonomik ve finansal istikrar üzerine yapabileceği etkilere ve ilgili Ölçüte dayanan sözleşmelerin ve finansal enstrümanların tahmini yaygınlığı ve derinliği ile orantılı olmalıdır. Yönetici, politikalarını ve prosedürlerini belirlerken Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ve ilgili Düzenleyici Otoritelerin ve Ulusal Otoritelerin görüşlerini de hesaba katmalıdır.

Yazılı hale getirilen bu politikalar ve prosedürler yayınlanmalı veya tüm Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının erişebileceği biçimde kamuya açık hale getirilmelidir. Yöneticiler, bir Ölçüte dayalı finansal ürüne sahip olan Lisanslı Kullanıcıların ve diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının:

- Ölçütün kullanıldığı kontrat veya diğer finansal araçlarda, Ölçütün esaslı biçimde değişmesi veya hesaplamasına son verilmesi halinde uygulanabilecek geçiş hükümlerinin veya son verme hükümlerinin bulunmasını ve
- Yönetici'nin kontrolü dışındaki faktörler de dahil olmak üzere farklı sebeplerle Ölçütte esaslı değişiklikler yapılması gerekebileceği hususundan haberdar olmalarını sağlamak için uygun tedbirleri almalarını teşvik etmelidir.

Yöneticiler tarafından oluşturulacak yazılı politika ve prosedürler, Yönetici tarafından mümkün ve anlamlı olarak değerlendirilmesi halinde aşağıdaki hususları da içerir:

- Mevcut Ölçütün özelliklerine (örneğin alternatif piyasanın kredi kalitesi, vade yapısı ve likiditesi) olabildiğince uygun kriterleri; Ölçütler arasındaki farklılıkları; alternatif Ölçütün Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının aktif/pasif ihtiyaçlarını ne kadar karşıladığı; şeffaf işlem verilerinin mevcut olup olmadığı; alternatif Ölçütün yatırım yapılabilir olup olmadığı; Finansal Ölçüt Yararlanıcıları üzerindeki etkisi ile mevcut mevzuatın etkisi de dahil olmak üzere güvenilir bir alternatif Ölçüt seçimine yardımcı olabilecek kriterler;
- Yeni bir Ölçüte geçiş sürecinin düzen içinde yürütülebilmesi amacıyla (örneğin mevcut sözleşmeler veya finansal ürünler sona erene dek), hesaplamasına son verilecek Ölçütün alternatif Ölçütlerle birlikte hesaplanmasının uygulanabilirliği;
- Uygun bir alternatifin tespit edilememesi halinde Yönetici'nin izleyeceği yöntemler;
- Hesaplanmasına son verilecek Ölçütün, mevcut sözleşmeler alternatif Ölçütü kullanır hale gelene kadar hesaplanmaya devam edileceği süreye ilişkin politikalar ve
- Ölçütü kullanan finansal ürünlerin vadesi ile uyumlu geçiş takvimi ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarına gönderilecek bildirim yeterliliği de dahil olmak üzere, alternatif bir Ölçüt seçme ve o alternatif Ölçüte geçiş süreçlerini, uygun olduğu ölçüde Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının ve ilgili Piyasa Otoriteleri ile Ulusal Otoritelerin de dahil edileceği süreçler.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'un Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına son verilmesine ilişkin açık ve yazılı politikaları ve prosedürleri bulunmaktadır. Hesaplamaya son verilmesine ve geçiş sürecine ilişkin yöntemler, Yönetim Prosedürü Madde 8'de düzenlenmiştir.

Genellikle, bir Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesi gerektiğini Komite belirler ve değerlendirmesini karar alması için "Karar Mercii"ne sunar. Değerlendirmesini hazırlarken Komite, Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesinin ekonomik ve finansal istikrara etkilerini, ilgili Finansal Ölçüte dayanan sözleşmelerin ve finansal enstrümanların yaygınlığını ve derinliğini ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının, Düzenleyici Otoritelerin ve Ulusal Otoritelerin görüşlerini dikkate alır. Değerlendirme, hesaplamaya son vermenin niteliğine, gerekçesine ve geçiş sürecinin detaylarına ilişkin bilgilerin yanı sıra, son verme tarihi de içerir.

Borsa İstanbul, yeni bir Finansal Ölçüt hesaplamaya başlamadan, bir Finansal Ölçütün hesaplanmasına son vermesi halinde, alternatif güvenilir bir Finansal Ölçüt tavsiye etmenin uygun olup olmayacağını da değerlendirir.

Borsa İstanbul, Lisanslı Kullanıcılardan ve diğer Finansal Ölçüt Yararlanıcılarından Finansal Ölçütlerin hesaplanmasına son verilebileceğinin farkında olmalarını ve sözleşmelerinin veya finansal ürünlerinin dayandığı Finansal Ölçütün hesaplanmasına son verilmesi halinde uygulanabilecek hesaplamaya son verme ve geçiş süreci politikalarına sahip olmalarını, talep eder.

İlke 14: Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları

IOSCO İlke 14

Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda, aşağıdaki ek Temel İlke de uygulanır:

Yönetici, Borsa Dışı Veri Sunanlar için kılavuzlar ("Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları") hazırlamalı ve bu kılavuzları ilgili Düzenleyici Otoritelerle (varsa) ve Finansal Ölçüt Yararlanıcılarıyla paylaşmalı veya kamuya açık hale getirmelidir.

Yönetici, sadece Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarına uyan tüzel kişilerden gelen girdileri ve onların Borsa Dışı Verilerini kullanmalı ve Borsa Dışı Veri Sunanların bu Davranış Kurallarına uyup uymadıklarını uygun bir biçimde izlemeli ve kaydetmelidir. Yönetici, Borsa Dışı Veri Sunanların Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarına uyduklarını yıllık olarak ve ayrıca ilgi Kurallarında herhangi bir değişiklik yapıldığında da kurallara bağlılıklarını

teyit etmelerini istemelidir.

Yönetici'nin gözetim fonksiyonu, Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kurallarının devamlı gözden geçirilmesi ve denetlenmesinden sorumlu tutulmalıdır.

Borsa Dışı Veri Sunanlara Yönelik Davranış Kuralları aşağıda sayılan hususları içermelidir:

- a) Verilerin seçimi;
- b) Kimlerin Yönetici'ye veri sunabileceği;
- c) Borsa Dışı Veri Sunan'ın ve çalışan(lar)ının kimliğini ve bu kişi(ler)in Borsa Dışı Veri Sunan adına piyasa verileri sunmaya yetkilerinin olduğunu doğrulamaya yönelik kalite kontrol prosedürleri;
- d) Borsa Dışı Veri Sunanların Yönetici'ye veri veya bilgi göndermesine izin ve yetki verdiği çalışanlarına uygulayacağı kriterler;
- e) Borsa Dışı Veri Sunanların dönem içinde veri sunumuna yönelik anketlerden veya panellerden geçici olarak geri çekilmesini caydıracak politikalar;
- f) Borsa Dışı Veri Sunanları ilgili verilerin tümünü ibraz etmeye teşvik eden politikalar ve
- g) Borsa Dışı Veri Sunanların aşağıdakileri de içermesi gereken iç sistemleri ve kontrolleri:
 - i. Yönetici'nin Kural Setlerine uyumlu olarak, kabul edilebilir uygun girdilerin türünün tespit edilmesi amacıyla yönelik kurallar da dâhil girdilerin sunulmasına ilişkin prosedürler;
 - ii. Gruplar arası işlemler de dâhil şüpheli girdilerin veya işlemlerin tespit edilmesi ve değerlendirilmesine ve uygunsu, bu girdilerin İyi Niyetli olmalarının sağlanmasına yönelik prosedürler;
 - iii. Dokümantasyonla ilgili gerekler ve koşullar da dâhil, Uzman Takdirinin kullanımına rehberlik eden ve detaylandıran politikalar;
 - iv. Kayıtların tutulmasına ilişkin politikalar;
 - v. Verilerin sunulmadan önce doğrulanmasına ve kıdemli personelin verileri kontrol etmek için yaptığı çoklu gözden geçirmelere ve incelemelere ilişkin prosedürler;
 - vi. Ölçüte ilişkin düzenlemeler ve piyasa bozucu eylemler rejimini de kapsayan eğitimler de dâhil olmak üzere genel eğitim faaliyetleri;
 - vii. Şüpheli Veri sunumunun raporlanması faaliyetleri;
 - viii. Kritik önemi haiz personelin görev ve sorumlulukları ile hesap verebilirlik kademeleri;
 - ix. Veri sunumunun tamamlanmasına ilişkin dahili onay prosedürleri;
 - x. (Temel İlke 4'e uyumlu) ihbar politikaları ve
 - xi. Yönetici, Ön Büro Fonksiyonlarının bir Yöneticiye veri gönderimi için yeterli dahili gözetim ve doğrulama prosedürleri (yukarıdaki (v) ve (ix) paragrafları uyarınca olası çıkar çatışmalarını ele almak için koruma önlemleri ve denetim dahil), çalışanların fiziksel olarak ayrılması ve uygun olduğu durumlarda raporlama hatları, verilerin nasıl tespit edileceği, ifşa edileceği ve yönetileceğinin değerlendirilmesi konularında tatmin olmadığı sürece Ön Büro Fonksiyonlarından veri gönderimine ilişkin yasaklar dahil olmak üzere ve Uygun ücretlendirme politikaları ve Göndericinin Gönderim faaliyetleri (Kıyaslama Ölçütü Gönderim sorumluluklarını yerine getiren veya bu sorumluluklara katılan tüm personel dahil olmak üzere), Göndericinin veya bağlı kuruluşlarının diğer işleri ya da ilgili müşterileri veya müşterileri arasında var olabilecek çıkar çatışmalarının etkin bir şekilde ele alınması da dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, veri girdilerini (Kıyaslama Ölçütü seviyelerini etkilemek amacıyla olsun veya olmasın) manipüle etmeye veya başka bir şekilde etkilemeye yönelik mevcut veya potansiyel teşvikleri azaltmak ve bunlardan kaçınmak amacıyla çıkar çatışması prosedürleri ve politikaları.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul'un yöneticisi olduğu Finansal Ölçütler, Borsa Dışı Verilerin aksine tamamen gözlemlenebilir, büyük çoğunluğu kendi piyasalarında gerçekleşmiş işlemlere dayanmaktadır. Dolayısıyla, IOSCO Temel İlkelerinin Borsa Dışı Verilere dayanan finansal ölçütlere ilişkin kısımları Borsa İstanbul'un yönettiği Finansal Ölçütlere uygulanmaz.

İlke 15: Veri Toplamaya İlişkin İç Kontroller

IOSCO İlke 15

Yönetici, dış kaynaklardan veri temin etmesi halinde, veri toplama ve iletme süreçleri üzerinde uygun iç kontrollerin olmasını ve bu kontrollerin uygulanmasını sağlamalıdır. Bu kontroller, kaynağın seçilmesi, verilerin toplanması ve verilerin bütünlüğü ve gizliliğinin korunmasına ilişkin süreci kapsamalıdır. Yönetici, Ön Büro Fonksiyonunun çalışanlarından veri temin ettiği takdirde, bu verileri başka kaynaklardan doğrulamaya gayret göstermelidir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, dış kaynaklardan veri aldığı ve topladığı durumlarda, veri toplama ve iletim süreçleri için uygun iç kontrol sistemleri kurar. Bu kontroller, verilerin alınacağı dış kaynağın seçilmesi, verilerin nasıl toplanacağı ve verilerin bütünlüğü ve gizliliğinin nasıl korunacağı gibi konuları kapsar.

Borsa İstanbul, Ön Büro Fonksiyonlarından herhangi bir veri almaz ve toplamaz.

Finansal Ölçütlerin belirlenmesinde kullanılan veri girdileri:

- Borsa İstanbul Piyasalarında gerçekleştirilen işlemlere dayanır;
- Verilerin finans kuruluşları ve piyasa profesyonelleri tarafından bir piyasa standardı olarak yaygın bir şekilde kullanıldığı durumlarda, Bloomberg ve LSEG gibi veri tedarikçileri tarafından sağlanır ve/veya
- İlgili verileri kamuya açıklamaya kanunla yetkili kılınan Merkezi Kayıt Kuruluşu, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Hazine ve Maliye Bakanlığı gibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlanır.

Her Finansal Ölçüt için, o Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan veri girdileri ilgili Ölçüt Kural Setinde açıklanmaktadır.

Borsa İstanbul'un iç veri girdisi kontrol prosedürleri kapsamında ve bağlamında:

- Tüm veriler ICS'ye otomatik olarak girilir ve mevcut başka bir veri kaynağıyla kontrol edilmek suretiyle teyit edilir ve/veya endeks uzmanları tarafından ikinci kez kontrol edilir. Süreç içerisinde herhangi bir insan müdahalesine gereksinim duyulması halinde Dört Göz İlkesi uygulanır.
- Veri yeterliliğine, veri hiyerarşisine ya da belirli bir süre içerisinde endeks bileşenlerinde gözlemlenen beklenmedik fiyat değişiklikleri ve değişmeyen endeks değerleri gibi başka potansiyel problemlere ilişkin uyarı ve alarmlar ICS'de üretilir ve ilgili kullanıcılara ICS tarafından epostayla gönderilir.

D. HESAP VEREBİLİRLİK

İlke 16: Şikâyet Prosedürleri

IOSCO İlke 16

Yönetici, Ölçütün ölçmeyi hedeflediği değişimi, belirli bir Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin Kural Seti uygulamalarını ve bir Ölçüt hesaplama sürecine ilişkin diğer Yönetici kararlarını temsil edici nitelikte olup olmadığına dair şikâyetler de dâhil olmak üzere şikâyetlerin Finansal Ölçüt Yararlanıcıları tarafından sunulabileceği yazılı bir şikâyet prosedürleri politikası belirlemeli, çıkartmalı ve yayınlamalı veya kamuya açık hale getirmelidir.

Şikâyet prosedürleri politikası:

- a) Borsa Dışı Veri Sunma süreci gibi, şikâyetlerin de elektronik ve kullanıcı dostu bir şikâyet süreci olarak sağlamalı;
- b) Yönetici'nin Ölçüt hesaplama süreci hakkında yapılan bir şikâyetin şikâyet konusuna dahil olmuş veya olabilecek herhangi bir personelden bağımsız bir personel tarafından zamanında ve adil temellerde alınması ve soruşturulmasına, soruşturma sonuçlarının şikâyetçiye ve ilgili diğer kişilere makul bir süre içinde bildirilmesine ve şikâyetlere ilişkin tüm kayıtların tutulmasına dair prosedürler içermeli;
- c) Şikâyetlerin Yönetici'nin yönetim organına iletilmesine (uygunsa) ilişkin bir süreç içermeli ve
- d) Şikâyet sahibi tarafından sunulan doküman ve kanıtlar ve Yönetici'nin kendi kayıtları da dâhil şikâyetle ilgili tüm belgelerin, yürürlükteki ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara tâbi olarak en az beş yıl süreyle saklanmasını ve tutulmasını gerektirmelidir.

Ölçüt hesaplama süreci hakkında ortaya çıkan ve resmi şikâyetlere dönüşmeyen ihtilâflar, Yönetici tarafından kendisinin

İlgili uygun standart prosedürleri esas alınarak çözümlenmelidir. Bir şikâyetin bir Ölçüt hesaplama sürecinde yapılan bir değişiklikle sonuçlanması halinde, bu değişikliğin Kural Setinde belirtildiği gibi mümkün olan en kısa zamanda hem Lisanslı Kullanıcı'larla hem de Finansal Ölçüt Yararlanıcıları ile paylaşılması veya kamuya açık hale getirilmesi gerekir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, özel bir şikâyet prosedürü uygulamakta olup bu Şikâyet Prosedürü, Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının şikâyetlerini Borsa İstanbul kurumsal internet sitesinde [İletişim Formu](#) ya da eposta yoluyla, kullanıcı dostu bir tarzda iletmelerine olanak sağlamaktadır.

Tüm şikâyetler, ilgili Finansal Ölçütün hesaplaması sürecinde görev almayan bir personel tarafından usulüne uygun bir şekilde araştırılır ve şikâyetçiye makul bir süre içerisinde cevap verilir.

İlke 17: Denetimler

IOSCO İlke 17

Yönetici, Yönetici'nin beyan edilen kriterlerine ve ilkelere bağlılığını periyodik olarak gözden geçirmek ve rapor etmek için gereken uygun tecrübeye ve imkânlarla sahip bağımsız bir iç veya dış denetçi tayin etmelidir. Bu denetimlerin sıklığı, Yönetici'nin operasyon ve faaliyetlerinin boyutlarına ve karmaşıklık seviyesine orantılı ve uyumlu olmalıdır.

Yönetici'nin belirlediği mevcut veya potansiyel çıkar çatışmalarının seviyesine uygunsa (normalde bir ilişkili Düzenleyici Otorite dışında bir Ulusal Otorite tarafından düzenlenen veya denetlenen Ölçütler hariç), bir Yönetici, Yönetici'nin beyan edilen Kural Setine uyup uymadığını periyodik olarak gözden geçirmek ve rapor etmek için gereken uygun tecrübeye ve imkânlarla sahip bir bağımsız dış denetçi tayin etmelidir. Bu denetimlerin sıklığı, hem Yönetici'nin Finansal Ölçüt operasyonlarının ve faaliyetlerinin boyutlarına ve karmaşıklık seviyesine hem de Finansal Ölçüt Yararlanıcılarının Ölçüt kullanımının genişliğine ve derinliğine orantılı ve uyumlu olmalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul "Denetim ve Gözetim Kurulu" Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerini ve bu süreçlerin Ölçüt Kural Setlerine ve Yönergeye uygun olup olmadıklarını inceler ve sonuçları "Denetim Komitesi"ne raporlar.

İlke 18: Denetim Kayıtları

IOSCO İlke 18

Yönetici:

- Ölçüt hesaplama sürecinde esas alınan tüm piyasa verilerine, Borsa Dışı Verilere ve diğer veri ve bilgi kaynaklarına;
- Yönetici'nin bir Finansal Ölçütü hesaplamak için Uzman Takdirinden faydalanmasına;
- Piyasa stresi veya piyasa bozucu eylemler dönemlerinde yapılan değişiklik ve sapmalar da dâhil, standart prosedürlerde ve Kural Setlerinde yapılan diğer değişikliklere ve bunlardan yapılan diğer sapmalara;
- Bir Ölçüt tespitinin yapılmasında görev alan kişilerin her birinin kimliğine ve
- Veri girdilerine ilişkin sorular ve cevaplara

ilişkin ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara ve koşullara tâbi olarak, konuyla ilgili yazılı kayıtlarını beş yıl süreyle tutmalı ve saklamalıdır.

Bu kayıtların bir Düzenleyici Piyasa veya Borsa tarafından tutulması halinde, Yönetici, ilgili yazılı kayıt paylaşma sözleşmelerine de tâbi olarak, bu Prensipte uymak için bu kayıtlara istinat ederek ve güvenerek hareket edebilir.

Bir Ölçütün Borsa Dışı Verilere dayandığı durumlarda, aşağıdaki ek İlke de uygulanır:

Borsa Dışı Veri Sunanlar:

- Borsa Dışı Girdilerin Sunulması konusunu düzenleyen prosedürler ve Kural Setleri;
- Yönetici'ye sunulan veri veya bilgilerin herhangi birisini sunan veya üreten başka kişiler varsa onların kimliği;

- c) Borsa Dışı Veri Sunumundan ve Borsa Dışı Verilerin gözetiminden sorumlu olan bireylerin isim ve görevleri;
- d) Borsa Dışı Veri Sunan taraflar arasında konuyla ilişkili iletişim ve haberleşme;
- e) Yönetici ile etkileşimler;
- f) Yönetici'ye sunulan veri veya bilgiler hakkında alınan sorular;
- g) Ölçüte ilişkin enstrümanlara yönelik tüm riskler ve çıkar çatışmalarına ilişkin beyanlar;
- h) Denetimleri ve soruşturmaları kolaylaştırmak amacıyla münferit simsarların / işlem masalarının Ölçüte ilişkin enstrümanlara maruziyeti ve
- i) Ölçüt ile ilgili Borsa Dışı Veri Sunma telafi eylemlerine ve bunların hayata geçirilmesinde sağlanan ilerlemeye ilişkin dış/iç denetimlerin (varsa ve yapıldığında) bulgularına

ilişkin cari ulusal kanunlara veya düzenleyici kurallara ve koşullara tâbi olarak, konuyla ilgili kayıtlarını beş yıl süreyle tutmalı ve saklamalıdır.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Finansal Ölçüt hesaplama süreçlerine ilişkin tüm kayıtları tutmakta ve saklamaktadır.

Bu kayıtların yanı sıra, Borsa İstanbul, ilgili kanuni ve idari koşullara ve kurallara hâle gelmeksizin aşağıda sayılan verileri de en az 5 yıl süreyle saklar ve bunları talebi halinde SPK ile paylaşır:

- a) Finansal Ölçütleri hesaplama süreçlerinde girdi olarak alınan tüm piyasa veri ve bilgileri;
- b) Finansal Ölçütleri hesaplama süreçlerinde esas alınan Uzman Takdirleri;
- c) Piyasa stresi veya piyasa bozucu eylemlerin devam ettiği süreler içinde yapılanlar da dâhil, Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında geçerli olan standart prosedürlerde ve Kural Setlerinde yapılan değişiklikler ve bunlardan sapmalar;
- d) Finansal Ölçütleri hesaplama süreçlerine katılan çalışanlar hakkında bilgiler ve
- e) Finansal Ölçütlerin hesaplanmasında kullanılan verilere ilişkin tüm sorular ve bu sorulara verilen yanıtlar.

Borsa İstanbul'un yönettiği Finansal Ölçütler, Borsa Dışı Verilere dayanan ölçütlerin aksine tamamen işlem bazlı ve gözlemlenebilir finansal ölçütlerdir. Dolayısıyla, IOSCO Temel İlkelerinin Borsa Dışı Verilere dayanan finansal ölçütlere ilişkin kısımları Borsa İstanbul'un yönettiği Finansal Ölçütlere uygulanmaz.

İlke 19: Düzenleyici Otoritelerle İşbirliği

IOSCO İlke 19

Düzenleme veya denetleme görevlerinin yürütülmesi ve ifası sırasında, Temel İlkelere tâbi konularla ilgili tüm dokümanlar ve Denetim Kayıtları, ilgililerce, ilgili Düzenleyici Otoritelerin erişimine ve kullanımına açılır ve talepleri halinde derhal teslim edilir.

Borsa İstanbul'un Yanıtı

Borsa İstanbul, Türkiye'nin organize piyasası olup SPK'nın düzenlemelerine tâbidir.

Borsa İstanbul, düzenleme veya gözetim görevlerini ifa ederken SPK'ya ve diğer Düzenleyici Otoritelere, ihtiyaç duydukları bilgileri sağlar.

4. IOSCO Temel İlkelerine Uyumlu Finansal Ölçütlerin Listesi

Borsa İstanbul'un yöneticisi olduğu aşağıdaki Finansal Ölçütler (TL cinsinden endekslerin tümü ile onların ABD Doları ve Euro versiyonları) beyan tarihi itibarıyla IOSCO Temel İlkelerine uyumludur.

BIST Pay Endeksleri (*)

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
XU030	BIST 30	BIST 30
XU050	BIST 50	BIST 50
XU100	BIST 100	BIST 100
XU500	BIST 500	BIST 500
XLBNK	BIST LIKİT BANKA	BIST LIQUID BANKS
X10XB	BIST BANKA DIŞI LIKİT 10	BIST LIQUID 10 EX BANKS
XUTUM	BIST TUM	BIST ALL SHARES
XELOT	BIST 50-30	BIST 50-30
XYUZO	BIST 100-30	BIST 100-30
XTUMY	BIST TUM-100	BIST ALL SHARES-100
X030EA	BIST 30 ESİT AĞIRLIKLI GETİRİ	BIST 30 EQUAL WEIGHTED RETURN
XYLDZ	BIST YILDIZ	BIST STARS
XBANA	BIST ANA	BIST MAIN
XHARZ	BIST HALKA ARZ	BIST IPO
XKOBİ	BIST KOBİ SANAYİ	BIST SME INDUSTRIAL
XTMTU	BIST TEMETTÜ	BIST DIVIDEND
XTM25	BIST TEMETTÜ 25	BIST DIVIDEND 25
XK030	BIST KATILIM 30	BIST PARTICIPATION 30
XK050	BIST KATILIM 50	BIST PARTICIPATION 50
XK100	BIST KATILIM 100	BIST PARTICIPATION 100
XKTUM	BIST KATILIM TUM	BIST PARTICIPATION ALL SHARES
XSRDK	BIST KATILIM SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	BIST PARTICIPATION SUSTAINABILITY
XKTMT	BIST KATILIM TEMETTÜ	BIST PARTICIPATION DIVIDEND
XKURY	BIST KURUMSAL YÖNETİM	BIST CORPORATE GOVERNANCE
XUSRĐ	BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	BIST SUSTAINABILITY
XSD25	BIST SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK 25	BIST SUSTAINABILITY 25
XUGRA	BIST GERİ ALIM	BIST BUYBACK
XUSIN	BIST SİNAYİ	BIST INDUSTRIALS
XUHİZ	BIST HİZMETLER	BIST SERVICES
XUMAL	BIST MALİ	BIST FINANCIALS
XBANK	BIST BANKA	BIST BANKS
XUTEK	BIST TEKNOLOJİ	BIST TECHNOLOGY

(*): Bu endekslerin fiyat, toplam getiri ve varsa ağırlık sınırlamalı versiyonları da IOSCO Temel İlkeleri ile uyumludur..

BIST-KYD Endeksleri

Endeks Ailesinin Türkçe Adı	Endeks Ailesinin İngilizce Adı
BIST-KYD DIBS ENDEKSLERİ	BIST-KYD GDS INDICES
BIST-KYD DIBS DEĞİSKEN ENDEKSLERİ	BIST-KYD GDS FLOATING RATE INDICES
BIST-KYD TUFE ENDEKSI	BIST-KYD CPI INDEXED GOVERNMENT BOND INDICES
BIST-KYD KIRA SERTİFİKALARI ENDEKSLERİ	BIST-KYD LEASE CERTIFICATE INDICES
BIST-KYD TUFE KAMU KIRA SERTİFİKALARI ENDEKSLERİ	BIST-KYD CPI GOVERNMENT LEASE CERTIFICATES INDICES
BIST-KYD KAMU KIRA SERTİFİKALARI USD ENDEKSLERİ	BIST-KYD GOVERNMENT LEASE CERTIFICATES USD INDICES
BIST-KYD OSBA ENDEKSLERİ	BIST-KYD CORPORATE BOND INDICES
BIST-KYD KAMU EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST-KYD GOVERNMENT EUROBOND INDICES
BIST-KYD OSBA EUROBOND ENDEKSLERİ	BIST-KYD CORPORATE EUROBOND INDICES
BIST-KYD REPO ENDEKSLERİ	BIST-KYD REPO INDICES
BIST-KYD ALTIN FİYAT ENDEKSLERİ	BIST-KYD GOLD PRICE INDICES

BIST Altına Dayalı Endeksler

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
ALTSPT	BIST SPOT ALTIN	BIST SPOT GOLD
ALTKST	BIST ALTINA DAYALI KIRA SERTİFİKASI	BIST GOLD DENOMINATED LEASE CERTIFICATE
ALTTHV	BIST ALTIN TAHVİLİ	BIST GOLD BOND
ATKMP	BIST ALTIN	BIST GOLD

Referans Faiz Oranı

Kodu	Türkçe Adı	İngilizce Adı
TLREF	TURK LIRASI GECELIK REFERANS FAIZ ORANI	TURKISH LIRA OVERNIGHT REFERENCE RATE
BISTTLREF	BIST TLREF ENDEKSI	BIST TLREF INDEX

Kısaltmalar

Bu dokümanda yer alan;

Borsa Dışı Veri Sunan (Submitter), Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan Borsa Dışı Verileri Ölçüt Yöneticisine (Borsa İstanbul A.Ş.'ye) temin eden tüzel kişileri,

Borsa Dışı Veri (Submission), Borsa Dışı Veri Sunanlardan temin edilen ve Finansal Ölçütün hesaplamasında kullanılan organize piyasalar ve borsalar kaynaklı olanlar hariç fiyat, tahmin, değer, oran ve benzeri verileri,

Borsa İstanbul Grubu, Borsa İstanbul A.Ş., İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş.'yi,

Çıkar Çatışması Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlerde Çıkar Çatışmalarının Önlemesi Prosedürünü,

Dört Göz İlkesi, Herhangi bir aksiyonun alınmadan önce iki farklı yetkili kişi tarafından gözden geçirilmesi ve onaylanması prensibini,

Finansal Ölçüt Yararlanıcısı, Finansal Ölçüte dayalı finansal ürün veya kontratın tarafı olan gerçek veya tüzel kişiler ile Lisanslı Kullanıcıları,

ICS, Borsa İstanbul'un Endeks Hesaplama Sistemini,

IOSCO Temel İlkeleri, Temel İlkeler, IOSCO'nun yayınladığı Finansal Ölçütlere İlişkin Temel İlkeleri,

İhbar Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlere İlişkin İhbar Prosedürünü,

Karar Mercii, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürü Madde 4'de atıf yapılan otoriteyi,

Komite, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürü Madde 5'de tarif edilen Finansal Ölçütler Komitesini,

Kontrol Çerçevesi, Borsa İstanbul A.Ş. IOSCO Prensiplerine Uyumlu Finansal Ölçütler Yönergesi Madde 8 kapsamında Finansal Ölçütlerin hesaplama süreçlerinin bütünlüğünü ve kalitesini korumak amacıyla uygulanan önlemler bütünü,

Kural Seti, Ölçütün oluşturulması, hesaplanması, yayınlanması ve sürekliliğinin sağlanması amacıyla Yönetici (Borsa İstanbul A.Ş.) tarafından belirlenmiş kural ve yöntemler bütünü,

Lisanslı Kullanıcı, Ölçüt Yöneticisinden (Borsa İstanbul A.Ş.'den) Finansal Ölçüte ilişkin hizmet satın alan gerçek veya tüzel kişileri,

Ön Büro, Herhangi bir fiyatlandırma, ticaret, satış, pazarlama, reklam, talep, yapılandırma veya aracılık faaliyetleri gerçekleştiren Borsa Dışı Veri Sağlayan kuruluşların veya bunların bağlı kuruluşlarının herhangi bir departmanını, bölümünü, grubunu veya personelini,

Piyasa Otoritesi, Düzenleyici Otorite, öz düzenleyici kurum, organize piyasa, borsa veya takas kuruluşları gibi kurumları,

SPK, Türkiye'nin Sermaye Piyasası Kurulunu,

Şikâyet Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütlere İlişkin Şikâyet Prosedürünü,

Ulusal Otorite, SPK hariç olmak üzere Ölçütlerin politikalarının belirlenmesinde kamusal sorumluluğu veya menfaati olan Türkiye'deki ilgili kamu otoritelerini,

Uzman Takdiri, Ölçütün hesaplamasında kullanılan verilerle ilgili olarak Ölçütün Yöneticisinin (Borsa İstanbul A.Ş.'nin) veya Borsa Dışı Veri Sunanın takdir yetkisini kullanmasını,

Yönerge, Borsa İstanbul A.Ş.'nin IOSCO Prensiplerine Uyumlu Finansal Ölçütler Yönergesini,

Yönetici, IOSCO temel ilkelerine uyumlu Ölçütler üzerinde kontrol sahibi olan; Ölçüte ilişkin düzenlemelerin hazırlanması, hesaplanması ve yayımlanmasına ilişkin süreçleri yürüten tüzel kişiyi (Borsa İstanbul A.Ş.'yi),

Yönetim Prosedürü, Borsa İstanbul A.Ş. Finansal Ölçütler Yönetim Prosedürünü,

ifade eder.